FORGÓ BÁCSI KÖNYVTÁRA

AZ ARANY HEGY, ÉS A KOLIBRI MADÁR

ÉS EGYÉB APRÓ ELBESZÉLÉSEK

BUDAPEST.
AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.
1893.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2013
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5292-96-5 (online)
MEK-11765

TARTALOM

„FORGÓ BÁCSI KÖNYVTÁRA.”
AZ ARANY HEGY ÉS A KOLIBRI MADÁR.
SZENT MIKLÓS ÉS AZ ARANY ERSZÉNY.
RÉPA URFI ÉS KALARÁBÉ KISASSZONY.
NAGY CZICZA ÉS KIS CZICZÁK.
A KIS PUPOS.
JULISKA ÉS A NAGYMAMA.
A VESZEKEDŐ TESTVÉREK.
A GYAKORLAT TESZ MESTERRÉ.
A FÉLLÁBU GÁSPÁR.
A FECSKE LEVELE.
BESZÉLNI EZÜST, HALLGATNI ARANY.
A KÉT TESTVÉR VAGY AZ IGAZI SZERETET.
A KIS MUKK VISZONTAGSÁGAI.
ADOMÁK.

„FORGÓ BÁCSI KÖNYVTÁRA.”

A *„Kis Lap”* czimü gyermekujságomnak immáron vagy *negyven* kötete sorakozik a polczomon - innen-onnan *husz* éve, hogy alapitottam; és vezetem még manap is. Fiatal édes anyák, a kik ezen a gyermek-ujságon nevekedtek, most a maguk csemetéivel járulnak elém, sorozzam be őket is a *„Kis Lap”* zászlója alá.

Természetes, hogy e hosszú idő alatt az apró kezeken elpusztult a példányok legtöbbje. A felnőtt, aki a könyvét szereti: megkiméli. A gyermek, aki a könyvét szereti: elpusztitja. Innen van, hogy csupán közkönyvtárakban s egyes családokban lesz tán meg csonkitatlan a *„Kis Lap”*-nak mind a *negyven* kötete. Nem fognak hiusággal vádolni, amidőn veszteségnek mondom, ha örökre elkallódott, vagy csak hiányos volna is nagy összege azon nagyobb és kisebb közleményeknek, melyeket ezekben a kötetekben halomra hordottam.

A *„Kis Lap”* legrégibb köteteiből, *ujabb és gondos átdolgozásban* olyan elbeszéléseket, rajzokat és versikéket mentettem ide át, melyek érdemesek rá, hogy állandó olvasmányt szolgáltassanak a magyar gyermekvilágnak. S ezt a kiadókkal egyetértve, olykép szándékozom folytatni, hogy a közben régivé lett sorozatnak ismét csak a javát vegyük fel e gyüjteménybe.

De itt meg nem állapodunk. A *„Forgó bácsi könyvtárának”* bővebbre szabtuk a keretét. *Belé akarjuk foglalni lassanként mind, ami szépet és nemeset, élvezetest és tanulságost találunk a népek költészetében s ami hosszu időkön át valóban rászolgálván a gyermeki értelem s érzület fejlesztésére, örök becsénél fogva megérdemli, hogy mindenkor ujra, meg ujra fölvegye nevelő eszközei közé. Saját nemzeti gyermek- és tündér-meséinkhez fognak sorakozni a többi népek válogatott jelesebb meséi s az állatmese enyelegve tanitó hangját felváltja majd a mondák és történetek lelkesitő, komoly szava.* Azon leszünk, hogy gyüjteményünk a gyermekirodalom remekeinek igazi kincses háza legyen, hol a gondos szüle azt megtalálja, amit aggodalom nélkül, szive és izlése szerint alkalmazhat 8-14 éves gyermekének irodalmi nevelése körül.

Forgó bácsi.

»Forgó bácsi könyvtára« egyenlő alakú és terjedelmü kötetekben, minden kötet számos képpel s angol vászonkötésben jelenik meg. Egy-egy kötet ára csak 80 kr.

»Forgó bácsi Könyvtárából« évenkint 6-8 kötet fog megjelenni.

Az Athenaeum
irodalmi és nyomdai részvénytársulat
könyvkiadóhivatala.

AZ ARANY HEGY
ÉS
A KOLIBRI MADÁR.

Egy téli estén két leányka, Emma és Janka, az egyik nyolcz, a másik hat éves, pamlagon heverő atyjukhoz jöttek és fölkérték, meséljen nekik.

- Jól van, mondá atyjuk, mesélek, de mesém több estén át fog tartani s előre kijelentem, hogy a mely napon roszul viselitek magatokat, annak estéjén nem fogok mesélni.

- Oh, jók leszünk, jók leszünk! ujjongtak a kis leányok s miután négy éves Samuka öcscsük is bámész képpel közéjük állott, az apa imigy kezdte meséjét:

Első est.

Volt egyszer egy király, annak volt két leánya: Márta és Erzsike. Márta gonosz volt, szüleinek duzzogva engedelmeskedett, soha semmivel sem volt megelégedve és legnagyobb öröme abban telt, ha embert vagy állatot kinozhatott. E mellett rendetlen és lusta volt, ruháját minduntalan bemocskolta vagy elszaggatta s haja mindig borzas volt, amiért méltán rutnak találta mindenki.

Egészen az ellenkezője volt Erzsike, szelid és engedelmes, tiszta, munkás és rendes. Senkit sem bántott, mindenkin segitett. Ezért őt minden ember szerette, mig Mártát senki sem állhatta ki.

Márta tizenhárom, Erzsike tizenegy éves volt.

Egy szép tavaszi napon a környéknek gyermekei egybe gyültek a mezőn játszani. Fiuk és leányok nagy seregben tanakodtak, mit játszanak?

- Játsszunk »királyt és királynét!« - mondá az egyik.

- Játsszunk »lakodalmat!« - mondá a másik.

- Játsszuk mind a kettőt! mondá egy harmadik. Válasszunk királyt és királynét. A király lesz a vőlegény, a királyné a menyasszony és lesz lakodalom.

- Jó lesz, jó lesz! tapsolának mindnyájan és azonnal hozzá is fogtak a kettős választáshoz. Királynak választották Antalt, egy vidám, bátor tekintetű fiut, a szomszéd királynak gyermekét; királynénak pedig a szelid Erzsikét.

Márta eleintén azt remélte, hogy őt választják királynénak; de midőn látta, hogy senki sem néz reá, sőt éppen az ő hugát, Erzsikét kiáltja mindenki, boszus lett és duzzogva félre vonult. Ez alatt a fiu- és leánysereg nagy öröm-zsivajjal elszéledt a mezőn virágot szedni. A fiuk a közeli erdőbül galyat hoztak s oltárt csináltak, a leányok pedig a gyüjtött virágokkal Erzsikét felkoszoruzták. Volt nagy öröm és ujjongás, midőn az esketés megtörtént; mindenki párt keresett s a vidám sereg kitörő örömmel, énekelve és tánczolva mulatott a zöld pázsiton.

Csak Márta nem játszott. Durczás képe senkinek sem tetszett s ezért nem is hitta őt tánczra senki. E miatt mindig több keserüség töltötte el szivét. Régóta boszankodott azon, hogy Erzsikét mindenki jobban szereti mint őt, s midőn most még az a szégyen is érte, hogy az egész vidék gyermek-serege rá sem nézett, s helyette Erzsikét választotta királynénak; midőn

a nagy öröm-ujjongást hallotta és a felkoszoruzott Erzsikének szelid arczát öröm és boldogságtól sugározni látta, sötét irigység töltötte el s e szavakat mormogván: »Megállj, ezért boszut állok!« haza sompolygott.

Távozását senki sem vette észre. Nagy volt a jó kedv a mezőn, a gyermekek ki nem fogytak a játékból, szaladgáltak, kergetődztek véges-végtelen.

Midőn Márta haza ért, anyja csudálkozva kérdezte, miért hagyta el pajtásait?

- Talán durczás voltál megint s nem akartak játszani veled? kérdé.

De Márta ritkán szokott igazat beszélni s most is azt hazudta, hogy a feje fáj és szobájába vonult.

Itt egy sarokba ülve s arczát öklére támasztva, boszuját főzni kezdte. Miután igy soká sötét gondolatokba elmerülve ült, egyszerre felugrott s haragosan igy kiáltott fel:

- Nem! Tovább nem türhetem, hogy az egész világ Erzsit szeresse, engem pedig gyülöljön. A cselédség Erzsinek jár a kedvében, engem pedig félre lök; szüleink neki csupa jó szót mondanak, engem meg örökké szidnak; az idegenek is csak Erzsit dicsérik, engem észre sem vesznek. Ma is az egész gyermek-sereg csak ő körülötte ujjongott. Hát ő mivel jobb nálamnál? Hah, mint villogott a szeme a boldogságtól, mig engem a szégyen majd megfojtott! Nem, ez nem maradhat igy! Tervem készen van; el kell őt vesztenem!

Második est.

Nem messze a király kastélyától, a mezőn tul, egy erdő terült el. Ennek közepén, egy kis házban lakott Ferkó, a király erdésze, egy sötét tekintetű ember, kitől minden gyermek félt a király udvarában, hova reggelenként a konyhára pecsenyének való vadat hozott.

Másnap reggel Márta korán kelt fel, össze gyüjtött pénzét magához vette s a kertbe ment le. Ezen a kerten szokott Ferkó keresztül menni, hogy a konyhába eljusson. A kertnek egy sűrű lugasában várta őt Márta, s midőn Ferkó, szokás szerint, eljött s mellette elhaladt, Márta őt a lugasba beszólitotta.

- Szereted a pénzt, Ferkó? kérdé Márta.

- Hogy ne szeretném, felelé vigyorogva Ferkó. Lássa, ruházatom rongyos és torkomba alig jut ünnepenként egy korty ital, pedig a bort szeretem. Ura-atyja ő felsége roszul fizet, alig jut elég pénzem puskaporra, s azt is mind a konyha számára kell elpuffogatnom. Adjon a király-kisasszony, ha van, megszolgálok érte.

- Éppen ezért híttalak ide. Adok, még pedig sokat. Nézd ezt az erszényt, 100 frt van benne. De meg köll előbb érdemelned.

Annyi pénznek láttára pokoli öröm villogott Ferkó szemeiből.

- Megteszek *mindent*! szólott. Még az ördögöt is felhozom a pokolból.

- De tudsz-e aztán hallgatni?

- Mint a sir!

- Ha nem árulod el senkinek, amit tenni fogsz, minden évben 50 forintot kapsz, amig élsz; ha pedig elárulsz, felakasztanak.

- Mindenre készen vagyok.

Ekkor Márta rávette Ferkót, hogy Erzsikét rabolja el és vigye messze a tengeren tul, a honnan soha többé vissza ne térhessen. Megegyeztek, hogy délután Márta Erzsikével kimegy a mezőre játszani s elcsalja az erdő széléig. Ferkó az erdőből rohanjon ki és hurczolja el.

Ugy is lett. Délután Márta felszólitotta Erzsikét, menjenek a mezőre virágot szedni. Erzsi semmit sem gyanitva, örömmel ráállott s a két testvér egy ideig játszadozva virágot keresgélt, mialatt Márta észrevétlenül közelebb és közelebb csalta hugát az erdőhöz. Már esteledni kezdett s Erzsike intette őt, térjenek haza, mert szüleik a hosszu kimaradáson aggódni fognak. De Márta biztatta, hogy nem lesz baj s kár az ilyen szép időt otthon szobában tölteni.

- Fogjunk még lepkét! Nézd, milyen szép tarkák, mondá, s kendőjével csapkodni kezdett a levegőben.

Erzsike is bele merült a kergetésbe. Az üldözött lepkék mind az erdő felé menekültek s a tűzbe jött Erzsikét egész az erdő széléig csalták. Egyszerre onnan egy álarczos ember rohant ki, Erzsikét megragadta, száját kendővel betömte, kezeit hátra kötötte és vállára vetvén a sivalkodó kis lányt, vele villám-sebességgel az erdőbe vissza futott.

Márta iszonyu ijedséget szinlelt és sikoltozva haza rohant. Itt, mintha eszméletét vesztette volna, lerogyott és soká nem tudták magához tériteni. Az álnok leány szükségesnek tartotta minél tovább hallgatni, hogy az alatt Ferkó Erzsikét jó messze vihesse. Ezért tetteté, mintha elájult volna.

- Mi bajod? kérdé aggódva atyja. Hol van Erzsike?

- Mi történt vele? sikoltozá rémülten az anyja.

Végre nagysokára felnyitotta szemeit, s mintha még mindig meg volna rémülve, szakadozott hangon elbeszélte, hogy Erzsit egy ember az erdőbe magával ragadta.

Ezt hallván a király, mint a villám az udvaron termett és harsogó trombita-szóval hirtelen minden katonáját előparancsolta. Azokkal együtt maga is lóra pattanván, kedves leányát keresni az erdő felé elvágtatott.

Ezalatt Ferkó Erzsikét az erdő mélyébe vitte és száját, hogy kiabálni ne tudjon, még egyszer erősen betömvén, egy odvas fának üregébe elrejtette. Maga hazament erdei házikójába és várta a királyt, mert tudta, hogy az nem sokára üzőbe veszi a rablót és az erdész házához is eljön tudakozódni.

És csakugyan nemsokára nagy zajjal lett tele az erdő, a király vágtatva jött katonáival s habzó paripáját az erdész lakánál megállitá. Ferkó csudálkozva állott háza előtt, mintha semmit sem tudna.

- Nem láttál egy embert, aki Erzsi leányomat magával hurczolta? kérdé a király.

Ferkónak hazudnia kellett, hogy a királyt tévutra vezesse s azért igy felelt:

- Embert láttam, de nem egyet, hanem igen sokat. Lóháton voltak s az egyik vitt magával valamit; de hogy az Erzsike ő fensége volt-e, azt nem láthattam.

- Merre mentek?

- Egyenest erre éjszak felé, mutatá Ferkó.

Az elámitott király e szavakra csak annyit mondott:

- Ezt a szomszéd király tette!... és katonáival éjszak felé elvágtatott.

Miután Ferkó a királyt igy félre vezette, kocsiba fogott s ahhoz a fához sietett, melynek odujában Erzsikét elrejtette. Kocsira tevén Erzsikét, a királyéval egészen ellenkező irányban, az éj homályában elvágtatott.

Két egész hétig utazott, mig végre a tengerhez ért. Itt egy kis hajót fogadván: olyan emberekkel, kik Erzsikének nyelvét nem értették, a parttól elevezett.

Otthon pedig Erzsikének anyja napestig kezeit tördelve, jajveszékelt s gyakran felkiáltott:

- Kedves, kedves Erzsikém! Nem látlak többé soha sem!... és a könyek záporként omlottak le arczán.

Harmadik est.

A hajó mind-messzebb távozott hazulról, mind-távolabb a kedves szülei hajléktól. Erzsike többnyire sirással töltötte idejét. Néha felkiáltott:

- Mit vétettem, hogy elragadtak szüleimtől? Fogom-e őket látni valaha? Ah, soha, soha!... Hova visznek e gonosz emberek, kiknek nyelvét sem értem s mit akarnak velem?

De a sirás hasztalan volt, az emberek nem könyörültek meg rajta, a hajó nem fordult vissza.

Hetek multán a szemhatáron egy fénylő pontot vettek észre.

- Az nyilván valami sziget, mondá az egyik hajós; bizonyosan tüzet raktak rajta s az világit. Menjünk közelebb s ez éjjel a leányt kiteszem a szigetre, mondá Ferkó.

Éjféltájban, midőn már a szigethez közel értek és Erzsi mélyen aludt, Ferkó csöndesen felkarolván őt, hogy fel ne ébressze, egy csolnakon a szigetre vivé, s egy kosárban több napra való eleséget tévén mellé, a partra fekteté. Ő maga, mit sem látva a szigeten, mert sötét volt, vissza ment a hajóra és haza utazott. A király előtt hosszu távollétét azzal menté ki, hogy ő is Erzsikét kereste, de hasztalan. Mártának pedig elmondá, hova vitte hugát és jutalmul megkapta az igért száz forintot.

*

Ott feküdt Erzsike sok száz mértföldnyire hazájától, elhagyatva mindenkitől, egyes-egyedül az ösmeretlen szigetnek partján. Az éj sötét volt, de nem bántotta őt semmi. Álma mély volt és háboritlan. Szüleiről álmodott, mintha otthon volna s édes anyjának ölében pihenne.

Midőn reggel fölébredett s szemeit kinyitá, az ismeretlen vidék és az egyedüllét rémülettel tölté el. De az ijedelmet csakhamar ámulat váltotta fel. Körül tekintett és minden csodálatos szépnek látszott előtte. A homok és kavics a parton mind arany volt. Fölkelt és tovább lépdelt. Ime, a fűszálak is mind aranyból voltak. Még tovább ment s gyümölcsfákat látott, melyeken a levél és a gyümölcs mind tiszta arany volt. Széjjel nézett: körülötte minden, közel és távol, arany szinben csillogott. Örömtől repesve kapkodott kavics és fűszál után, ujjongva futkosott fától bokorhoz s minduntalan igy kiáltott fel:

- Oh, mily gyönyörü szép mind ez! Jó Istenem, hol vagyok? Oh, tudom már, tudom... a paradicsomban!

Amig igy ujjongott, egy kis bárányka közelgett feléje; de ez is csudálatos gyönyörü volt és oly szelid, hogy egészen hozzá jött és engedte, hogy megfogja. Minden szál gyapja tiszta aranyszál volt. Erzsike ölelgette, csókolgatta és a bárány hagyta magát, arany füvet szedett neki és kezéből a bárány evett. Ekkor már örömkönyek peregtek Erzsike szemeiből s megindulva igy szólott:

- Most már egyedül sem vagyok, mert ugy-e, te nem hagysz el, báránykám?

Midőn igy futkosva, bárányát meg-megölelgetve egy ideig mulatott, egyszerre fölnézett s ime, távol nagy hegyet pillantott meg. Az is, meg az erdők és sziklák rajta mind szinaranyból voltak. Látott állatkákat mozogni a hegyen; sokan, igen sokan, legeltek s mindig közelebb jöttek. Midőn annyira közeledtek, hogy megismerheté, látta, hogy azok is mind bárányok s mind aranyból vannak. Végül kimondhatatlan kedves dalt hallott ezüsthangu fuvolán. Erzsi elbájolva leterült a földre, szemeit behunyá s igy susogott:

- Oh, hisz a menyországban vagyok!

Midőn szemeit felnyitá, egy öreg ember állott előtte. Haja és szakálla fehér volt, mint a hó, arcza pedig oly szelid, tekintete oly nyájas, hogy Erzsikének meglepetése azonnal bizodalomra változott.

- Ne félj tőlem, kedves leányom, szólalt meg szelid hangon az öreg; én ezeknek a bárányoknak pásztora vagyok. Ez a sziget és minden, ami rajta van, az én gondviselésem alatt áll, és kivülünk nincsen senki a szigeten. Itt nem lesz bántódásod. Tudom miként jöttél ide. Rosz testvéred eladott és egy gonosz ember ide hurczolt. De itt nem lesz semmi keserüséged, én szüleid helyét fogom pótolni, és szeretni foglak, mint ők szerettek. Látod, milyen szép itt minden? Itt csupa gyönyörüség és boldogság lakozik. Azért légy vidám és megelégedett. Tudom ugyan, hogy mindezt szivesen itt hagynád, ha kedves szüleidhez vissza mehetnél; de még sokáig kell itt maradnod, mert látod, nekem nincs hajóm, hogy vissza vigyelek, meg aztán nekem nem is szabad ezt az arany hegyet, ezeket az arany bárányokat itt hagynom. Hanem sok, sok év mulva eljön valaki érted és haza visz szüleidhez. Addig nyugodjál meg és élj itt velünk boldogul.

Erzsikének megteltek a szemei könyekkel, mig az öreg beszélt. A gondolat, hogy oly soká nem fogja szüleit viszont látni, fájdalmasan szoritá össze szivét; de midőn nedves szemeit az öregre fölemelte, bizodalmat érzett gerjedni szivében s az öregnek nyakába borulván, felkiáltott:

- Légy tehát addig édes atyám nekem és el ne hagyj engemet!

Lassanként megszokta az arany hegyet és annak gyönyörü vidékét. Szelid, fénylő báránykáit legeltetve, a nyájas öreg mellett sorsában mindinkább megnyugodott. De nem is lehetett máskép, mert a sziget oly kedves, oly gyönyörü volt, hogy mindenki boldog volt, aki rajta lakott.

Negyedik est.

- Emlékeztek még Antalra? kérdé a következő este a mesélő apa.

- Igenis, felelé Emma, a nagyobbik leány; az a királyfi volt, akit a gyermekek játékból a mezőn királynak választottak.

- Ugy van, mondá az apa. Sok év mult el és Antal férfivá nőtt. Egy napon, midőn vadászott, vércsét látott fenn a levegőben kis madarat kergetni. A szegény madárka rémülten röpködött ide s tova, de a vércse mind-közelebb érte. Ha elfogja, bizonyosan megeszi. Már-már közel volt hozzá, midőn Antal megszánta a szegény madarat, puskáját hirtelen lekapta s a vércsét lelőtte.

Mennyire csudálkozott, midőn a kis madár a vállára szállott és igy szólalt meg:

- Megmentettél s ezért én is igen nagy szolgálatot teszek neked.

Antal megfogta a kis madarat. Az gyönyörü kolibri madárka volt, milyennél szebbet még sohasem látott. Olyan volt, akár egy arany-ezüstbe foglalt, smarágdból, gyémántból, zafirból álló repülő ékszer. Antal eleresztette s attól fogva a kis kolibri, akárhova ment Antal, mindenütt vele repült.

Egyszer atyja elküldé Antalt valami dologban a szomszéd királyhoz, Erzsikének atyjához. Midőn belépett, elcsudálkozott, mennyire megöregedtek Erzsikének szülei.

- Mi bajuk van, kérdé, hogy ugy meg vannak törve?

- Nyom a bánat szegény Erzsikénk miatt, felelé szomoruan az öreg király. Hét éve már, hogy elrabolták s azóta mindenütt kerestük, de sehol nyomára nem akadhattunk.

E szavakra a királyné ujra sirva fakadt:

- Szegény Erzsikém! zokogá, s a könyek záporként eredtek meg szemeiből.

Márta is ott volt a szobában. Ő tudta, hova lett Erzsike, de a világért sem árulta volna el.

- Azóta legalább jó dolgom van, gondolá. Egyetlen gyermek vagyok a háznál, s ha nem is szeretnek annyira, legalább nem kell látnom s nem kell irigylenem, hogy Erzsit jobban szeretik.

- Hát az micsoda szép madár a válladon? kérdé Márta Antaltól.

Antal oda nyujtá a madarat s igy szólott:

- Egy vércse üldözte s már-már el is fogta, de én a vércsét lelőttem s a kolibrit megmentettem.

- Ah, te gonosz ember vagy! A vércse az enyém volt s te agyonlőtted. Ezért megfojtom a te madaradat!

És megfogta a kolibri nyakát, hogy kitekerje. De a madár hirtelen kirepült kezeiből és ismét az Antal vállára szállt. Itt Antalnak a fülébe sugá:

- Én tudom, hol van Erzsike, menjünk fölkeresni!

Antal csudálkozva hallá a kis madár beszédét, de hitt neki s igy szólott az öregeknek:

- Ne keseregjetek! Én megyek el most fölkeresni Erzsikét, s fogadom, nem jövök vissza, mig meg nem találom!

Bár az öregek nem sokat reméltek, mégis sűrű hála-könyek közt ereszték utnak Antalt, Mártának pedig a szive elszorult az ijedtségtől.

Antal elindult. A kolibri mindenütt előtte repülve vezette. Hetek multán a tengerhez ért s itt utja megszakadván, habozva megállott. De a kis madár minduntalan a tenger felé szállt s megint visszatért s ezzel értésére adá, hogy a tengeren tul vitték Erzsikét.

- Ahá, tudom már! Hajóra kell ülnöm s a tengeren tovább vitorláznom.

Ugy is tett: vett egy hajót, fogadott hozzá hajósokat és elindult. A száraz földnek partjai nem sokára eltüntek szemei előtt. Körülötte semmi egyéb, csak a végtelen viz és az égnek kék boltozata. Hol talállak meg itt e végtelenségben, Erzsike?

De a kis kolibri mindig a hajó előtt repkedett s annak irányát vezette.

Igy haladtak hetekig, midőn egy szép reggel csudálatos látvány terült el szemeik előtt.

Messze előttük a szemhatár szélén arany hegyet láttak csillogni, mely fénylő sugarakat lövelt, mintha a kelő nap aranyozná meg az ég boltozatát.

- Ott van Erzsike! sugá a kis kolibri Antal fülébe. Evezzetek arra a szigetre, ott megtaláljátok. S most már rám nincs több szükséged; megháláltam, amiért a vércsétől megmentettél. Isten veled!

E szavakkal a kolibri magasan felrepült a levegőbe és eltünt az utána szomorgó Antalnak szemei elől.

Ötödik est.

Egy reggel nagy örömmel futott Erzsike az ősz pásztorhoz.

- Nézd csak, mily gyönyörü picziny madarat fogtam. Olyan ragyogó, mint a rubint, s oly szelid, hogy a vállamra ült s engedte, hogy megfogjam.

- Kedves leányom, ennél még nagyobb öröm vár. Ez a kolibri e szigetről való, fészkét is tudom, hol van; de hetek előtt eltünt, nem tudtam hova lett. Most már értem a dolgot. Meghallotta sóhajtásaidat szüleid után s elrepült, hogy neked szabaditót hozzon. Hogy visszajött, az annak a jele, hogy a szabaditó közel van. Menjünk a tengerpartra, onnan talán meglátjuk a hajóját.

Erzsike öröm-sikoltozva futott a tengerpartra s a kis kolibri csicseregve röpködött ágról-ágra körülötte. S ime, egy hajó közeledett. Kimondhatatlan érzésektől boldogan borult Erzsike az ősz pásztornak nyakába.

- Kedves szüleim, végre megláthatlak!... szólott, s a zokogás elfojtá szavait.

- Igenis, szenvedéseidnek vége van, kedves leányom. De nem sajnálod itt hagyni ezt az arany szigetet és arany báránykáidat?

- Oh, dehogy nem sajnálom! Szegény, szegény báránykáim! De szivem mégis haza vonz, ahol édes anyám tudom sokat sirt miattam és szegény atyám sokat kesergett.

Ezalatt a hajó oly közel ért a parthoz, hogy Erzsike megösmerheté Antalt.

- Antal, Antal! kiáltá s kendőjét magasan lobogtatá. - Te jösz értem? Oh, hogy a jó Isten is áldjon meg érette!

Nem sokára Antal a partra ért s kimondhatatlan volt a kölcsönös öröm. De még nagyobb volt Antal csodálkozása, midőn körül nézett s látta, hogy az egész szigeten minden tiszta szinarany. A hajósok is bámultak s csakhamar nagy mohón gyüjteni kezdtek kavicsot és követ, hogy kincsekkel megrakodva térjenek haza. De az öreg közbe lépett s igy szólott:

- Ne bántsatok itten semmit emberek, mert ez az Isten szigete. Ha innen valamit elvisztek, nem juttok haza, hanem a vihar felforditja hajótokat és mindnyájan a tengerbe vesztek. De nem is ér e kincs semmit, mert a ti kezetekben közönséges kavicscsá és kővé változik az.

Az emberek bele markoltak megtöltött zsebeikbe s ime: az arany csakugyan mind kavicscsá változott. Ezt látva, kiüritették zsebeiket és felhagytak a további gyüjtéssel.

- Egyedül neked, Erzsikém, szabad ezt az arany bárányt magaddal haza vinned. Ugyanaz ez, amely első jött hozzád, midőn a szigetre kitettek. Arany gyapja közönségessé változik ugyan, mihelyt a hajóra viszed; de az állatka hű marad hozzád s otthon kedvesen fog az itten töltött időre emlékeztetni.

- Oh, de te talán velünk jösz, jó öregem! szólott Erzsike és karjait az öreg pásztor nyaka köré kulcsolá. Mennyire megörülnének szüleim s mily forrón meghálálnák, hogy gondomat viselted!

De az öreg a fejét csóválta.

- Én innen nem mehetek, leányom, mert ez a sziget reám van bizva. Mivé lennének a bárányok nélkülem? Azért te csak eredj, szeressed szüleidet, légy engedelmes és az Isten meg fog áldani!

- Nini, az én kolibrim, amelyet elveszettnek hittem! kiáltott most Antal. Jer ide, kis madár, repülj a vállamra s menjünk haza.

De a kis madárka csicseregve repült ágról-ágra, mind-messzebb messzebb, s végre másodszor is eltünt.

- A kolibri is itt marad fiam, szólott az öreg, mert e sziget neki szülő hazája. Innen repült hozzád, hogy ide hozzon s most bevégezte feladatát.

Sűrű könyhullatás közt vált meg Erzsike az ősz pásztortól, s azután Antallal a hajóra szállt. Hetek multán értek haza. Oh, mint dobogott szive, midőn a szülei palotát messziről meg-pillantá! Mindig közelebb jöttek; most a mezőn mentek át, melyen egykoron lakodalmat játszottak, amikor Antal volt a vőlegény és Erzsike a menyasszony. Végre, óh nagy öröm!... leugrott a kocsiról s egy sikoltással anyjának nyakába ugrott. Atyja, anyja ölelték, csókolták, s az öröm kimondhatatlan nagy volt a királynak egész országában.

- De hol van Márta? kérdé végre Erzsike.

Ekkor egy tompa nyögést hallottak a szomszéd szobából. Oda siettek és Mártát halva találták. A félelem és az irigység megölték őt.

Másnap Ferkót is halva találták az erdőben. Agyonlőtte magát.

Egy hét multán Antal megint előjött.

- A multkor megszöktem, szólott, hogy háboritlanul örülhessenek Erzsikének, de most nagy kéréssel jövök. Ide adják nekem Erzsikét feleségül?

- Te hoztad őt haza, tied legyen holtod napjáig! szólott az apa és anya; és egy év multán megtartották az igazi lakodalmat.

A bárányka még soká élt Erzsike oldalán. Minden nap maga tépett neki füvet s kezéből etette, s midőn meghalt, virágos kertjében szép sirba temette.

SZENT MIKLÓS ÉS AZ ARANY ERSZÉNY.

Az apa éppen hosszabb utról tért haza külföldről s este a kandalló mellett ült, beszélgetve mindenfélét a külföldön látottakról és hallottakról. Gyermekei: Andor, Lilla és a kis Béla ájtatosan hallgatták, majd ismét ezerfélét kérdeztek, s különösen Andor urfi szerette volna tudni, vajjon külföldön is annyit kell-e tanulni a fiuknak? De Lilla inkább azt szerette volna tudni, vajjon a jó gyermekeknek ott is hoz-e Jézuska Karácsonykor »krisztkindlit«?

- Hoz bizony, felelt az apa, csakhogy sok helyen azt hiszik, hogy a Jézuska nem jár maga, hanem szent Miklóst bizza meg az ajándékok szétosztásával.

- Ejnye, be derék szent lehet az, hogy ily szép megbizást kap! szólt Lilla, mire a többiek nagyot nevettek, ugy, hogy a kis leány az alatt az ürügy alatt, hogy papának papucsait a kandallónál megmelegiti, egy perczre félre vonult szégyenében. De aztán megint csak vissza tért és kérdezé:

- Kedves papa! Hát aztán ki volt az a szent Miklós?

- Hát ember volt hajdan, ugy-e papa? szólt bölcsen Andor.

- Igazad van, fiam. De nem közönséges ember volt, hanem olyan jó szivü, oly nemes lelkü és annyi jót tett, hogy halála után szentnek nyilvánitották. Sokféle mese is szól róla; azt mondják, hogy már születésekor is tudott beszélni, ami most már szerencsére nem esik meg kis gyermekeknél, mert a nélkül is annyit tudtok visítani és lármázni, hogy szinte bele siketül az ember. De, hogy visszatérjek szent Miklósra: ő igen gazdag szülők gyermeke volt s korán kezébe kapta a nagy vagyont, mert apja, anyja korán haltak el. De az ifju Miklós nem tett ugy, mint sok fiatal ember talán helyében tett volna; nem szórta a pénzt mulatságokra, nem élt vig és könnyelmü életet, hanem pappá lett, s mig ő maga a legegyszerűbb módon élt, vagyonát arra fordità, hogy szegényeket és betegeket gyámolitson; különösen a gyermekek védelmében, segítségében buzgólkodott, s ezért mai napig is főleg az iskolás gyermekek védszentjének tartják őt. Száz meg száz történet van jótékonyságáról följegyezve, de most csak egyet mondok el:

Élt abban a városban, melyben szent Miklós lakott, egy igen derék öreg ur, aki hajdan gazdag volt s szintén sok jót tett a szegényekkel, de mindenféle szerencsétlenségek ugy tönkre tették, hogy alig volt már miből megélnie. Volt három fia is; derék, szorgalmas és engedelmes fiuk, kiket szeretett volna iskoláztatni, hogy emberré váljanak. De hiába volt jó szándéka, pénze nem futotta ki, s a gyermekek csak ugy vadon nőttek föl, bár azért igen jól viselték magukat s különféle nehéz munkát végeztek, csakhogy apjukon segitsenek. Hallotta ezt a dolgot szent Miklós és elhatározta, hogy segit a bajon. Egy szép holdvilágos éjjel fölkelt, nagy erszényét tele tömte arannyal s fölkereste a szegény ember házát. Az ablak nyitva volt s szent Miklós látta, hogy a három fiu ott fekszik a földön, atyjok pedig szomoruan elgondolkozva ül és nagyokat sóhajt, mert e napon utolsó fillérét is kiadta, s gyönge, öreg volt, nem tudott keresni s igy készen köllött lennie arra, hogy másnap gyermekeivel együtt éhezni fog.

Amint az öreg ekként busul, hirtelen nagy csörgéssel lábaihoz esik valami. Megijedt, majd lehajolt s fölvette az oda esett tárgyat... hát egy teli erszény arany volt s egy kis irás, hogy ne keresse az ajándékozót, hanem nevelje fiait jóra. Képzelhetitek, mekkora volt a jó öreg öröme! Meg is tette, amit a titkos ajándékozó kivánt: a három fiuból olyan derék ember vált, hogy szent Miklósnak később a legnagyobb gyönyörüsége telt bennök; s miután kisült, hogy szent Miklós volt a titkos jóltevő, a fiuk is hálásak voltak iránta mindvégig.

Ilyen cselekedetekkel nyerte el Miklós pap a szent hirt, s mert ajándékait mindig ugy tudta adni, hogy őt magát sohasem látták: innen eredt az a kegyeletes hit, hogy a Jézuska is szent Miklóst bizza meg ajándékainak szétosztásával a jó gyermekek közt.

- Köszönjük az elbeszélést, papa, szólt Lilla. Igyekezni fogunk, hogy bennünket is meglátogasson a jó szent Miklós.

RÉPA URFI ÉS KALARÁBÉ KISASSZONY.

- Mese. -

Hajdanában, nagyon régen, midőn a mese szerint még tündérek jártak a földön, s állatok és növények beszélni tudtak, volt egy embernek gyönyörü gyümölcsös és zöldséges kertje, melyben répa, retek, kalarábé, burgonya és más egyéb hasznos növény termett, közben-közben azonban néhány csoport szép rózsató is diszelgett.

Egy nyári reggel a kert gazdája korán kiment a kertbe s nagy csodálkozására egész forradalmat talált a növények közt; a répa, retek, kalarábé s egyéb efféle atyafiság szörnyü izgatottságban volt, lármázott és zajongott, ugy hogy még a szelid méhekre és pillangókra is, melyek a kertben szállingóztak, elragadt a lázadás. A spenót, saláta és petrezselyem is rettenetesen dühösködtek és éljenezték Répa urfi és Kalarábé kisasszony beszédét, mert e kettő volt a főkolompos.

- Lássátok, barátaim, igy szólt a répa, milyen egészen más sorsa van például a tulipánnak, mint nekünk! A tulipán növését gondos figyelemmel kisérik s mikor már kiviritott, büszkén mutatják a látogatóknak. És igy van a rózsa is: ha kinyilott, leszakitják, szép virágtartóba teszik s ott pompázik aztán a teremben; vagy pedig egy-egy szép hölgy a hajába tűzi és ugy bámulja mindenki. Milyen szép élet ez! És mi ehhez képest a mi sorsunk?

- Ugy van! szólt közbe gyorsan pergő nyelvvel Kalarábé kisasszony. Például bennünket szegény kalarábékat, midőn már kissé kövéredünk s örülni kezdünk gömbölyüségünknek, durván kiszakitanak a földből, bedobnak egy nagy kosárba s aztán a konyhába visznek, hol a szakácsné kegyetlenül lehámozza bőrünket, össze aprit és puhára főz! Juj! Rettenetes!

- Éppen ez az én sorsom is, csakhogy az én bőrömet nem hámozzák, hanem levakarják, ami még rettenetesebb! szólt Répa urfi.

- Nekem azon kivül még a csiráimat is kiszedik, panaszkodék a burgonya.

- Engem pedig egészen apróra apritanak, ugy hogy soha sem szedhetem össze magamat, szólt a hagyma.

- Engem pedig forró vizzel forráznak le és pépformát csinálnak belőlem, siránkozék a spenót.

- Uraim és hölgyeim! kiáltott Répa urfi; mindegyikünknek nagy panasza van mostani sorsa ellen és egyet értünk abban, hogy ez igy nem maradhat tovább.

- Nem bizony! kiálták mind.

- Mi kivánni fogjuk a gazdánktól, hogy velünk is ugy bánjon mint a virágokkal, kiáltott Kalarábé kisasszony. Bennünket is tegyen szép edénybe és helyezzen el a vendég-teremben.

- Ugy van, ezt fogjuk kivánni! kiálták mindnyájan.

Igy okoskodtak és panaszkodtak, s mind ezt meghallotta a gazda. Jól van, gondolá, megpróbáljuk: majd meglátjuk, hogy fog nektek a csere tetszeni.

És másnap a répát és kalarábét, meg a spenótot és salátát nem a konyhába viteté, hanem a nagy termet diszesítteté föl velök, mert éppen több vendég érkezett. A kövér, vastag kalarábé egy magas virág-edény tetejében büszkélkedett, mellette a répa és a saláta s a többiek, mindnyájan nagyon megelégedve azzal, hogy most már nem főzik meg őket, hanem megbámulják, mint eddig a rózsát és tulipánt s a többi virágokat.

A vendégek össze gyültek s nagyon el csodálkoztak, amint körül néztek a szobában, mely virág helyett konyha-növényekkel volt ékesitve.

- Ejnye, kedves öcsém, szólt egy öreg ur a házi gazdához, nagyon bolond gondolatod volt; vagy talán minket akarsz lóvá tenni? Ezek bizonyára igen hasznos növények a maguk helyén, ebédnél az asztalon, de nem kellemesek a szemnek mint diszitmények. Ha nem lehet megenni, inkább kidobjuk!

Ezzel fogta a kövér Kalarábé kisasszonyt és kiröpité az ablakon át az udvarra, utána pedig Répa urfit, a spenótot, a salátát s az egész zöldséges társaságot.

Másnap reggel, midőn a gazda ismét a kertbe ment, csak halk sugást-bugást hallott a tegnap oly lármás növények közt, mintha sirtak és panaszkodtak volna. Végre megszólalt egy öreg káposztafő:

- Megérdemeltétek, amit kaptatok. Legalább megtanuljátok belőle, hogy senki se akarjon oly helyet elfoglalni, melyre a természettől hivatva nincs. A maga körében mindenki hasznos lehet, de ha ebből kilép, csak nevetségessé válik.

NAGY CZICZA ÉS KIS CZICZÁK.

A czicza kedves játszó pajtása a gyermeknek; de nem mindegyiknek ám. Van olyan vén, mérges kandur, mellyel nem jó barátságot kötni. Az ilyen vén kópé annyira kegyetlen, hogy a saját fiait is megölné, ha lehetne; csakhogy ez ritkán lehetséges, mert a czicza-mama nagyon gondos és gyöngéden őrzi kölykeit. Rendesen egy csöndes, félre eső zugban, padláson vagy fészerben készit tanyát, és ha kandur uram gonosz szándékkal közeledik, a czicza-mama haragosan fölkuporitja a hátát, mutogatja a karmait és oly fenyegetően tüsszög, hogy kandur uram szepegve áll odább és csak a foga közt morog, mintha mondani akarná: »No no, ne haragudjál, feleség! Hiszen csak azt akartam tudni, hogy vannak a kicsinyeink?«

Czicza asszonyság nem csak arról gondoskodik, hogy eleséget kapjanak az aprók, de mulattatja és tanitja is őket. Hoz nekik eleven egeret és mutatja, hogy kell megfogni; a leczke után pedig jóizüen megeszik szegény egérkét. Ez ugyan kegyetlenség, hanem hát a macska oktalan állat és nem tud ugy gondolkozni jó és rosz fölött, mint az ember.

Egyszer, mikor én még kicsiny voltam, volt egy gyönyörü cziczánk, melynek »Mimi« nevet adtunk. Pompásan tudott egeret fogni, de azért megette ám a tejecskét is, melyet mi gyermekek minden reggel külön csészében tettünk eléje. Hanem egy reggel hiába készitettük oda a tejet, Mimi nem jött reggelizni. Sokáig vártuk, de estig sem jött, másnap sem jött s nagyon buslakodtunk a fölött, hogy tán el is veszett. Még a szakácsné is sopánkodott, hogy majd elszaporodnak ismét az egerek, ha észre veszik, hogy Mimi nincs többé. Mindnyájan sajnáltuk a kedves cziczát.

Pedig Mimi nem veszett el. Néhány nap multán, midőn éppen reggeliztünk, valami kaparászott az ajtón. Oda ugrottam, fölnyitottam és... ki jön be? Hát Mimi! És mit gondoltok, mit hozott a szájában? Hát egy gyönyörü piczike kis cziczát! Olyan szép volt, egészen fehér, csak az orra hegyén volt egy kis fekete pötty. Mimi vigyázva tette le a kicsikét, aztán játszott vele és hempergett a szőnyegen. Csakhamar ismét eltünt; de ekkor már nem busultunk, mert tudtuk, hogy nem vész el; és csakugyan nem sokára elő kerül egy másik kis cziczuskával s végre még egy harmadikat is hozott.

Kettőt megtartottunk, a harmadik kis cziczát pedig elajándékoztuk. És ekkor egy furcsa eset történt. Az öreg Mimi tudni illik minden felé kereste harmadik kis fiát, hanem persze nem találhatta meg, bár minden zugot, pinczét, padlást összejárt. Keresés közben azonban egy fiatal, egészen kicsiny patkányra akadt rá és ezt hozta haza fia helyett és táplálta a másik két cziczuskával együtt. Addig, mig kicsinyek voltak, minden jól ment; hanem a két kis cziczából lassacskán nagyobb macska lett, kezdtek hust enni s az öreg Mimi fogott nekik egeret, hogy tanuljanak egerészni. A két igazi czicza jól végezte a leczkét, hanem a harmadik, a patkány, az persze csak bámult és semmiképen sem értette a dolgot; neki nem voltak olyan körmei, mint vélt testvéreinek; szaladni tudott, de ugrani, kapaszkodni nem. És a különbség napról-napra jobban kitünt, mignem egy nap a két igazi czicza fölismerte, hogy bizony az ő harmadik társuk - patkány. Ez a mostoha macskafi végre megúnta az idegen atyafiságot és a maga fajtája-béliekhez szegődött, kik bőven voltak a szomszéd pinczében.

Sajátságos a macska karmainak alkotása. Mikor csöndesen van vagy sétál, akkor behuzza éles körmeit a »kesztyü«-be; mert minden körmének egy kis tokja van; ekkor olyan puha a kacsója, mint a bársony és nem sért. De ha egeret vagy madarat akar fogni, vagy kapaszkodik fára, háztetőre: ekkor kibocsátja metsző karmait s ezek bevágódnak mint éles szögek a szegény egérkébe, mely aztán hiába próbál menekülni. Ez éles karmok segitségével tud aztán a czicza olyan ügyesen kapaszkodni a legmeredekebb fára is.

A KIS PUPOS.

Volt egyszer egy asszony, annak egy leánykája, és ez a leányka igen kicsiny és sápadt volt és nagyon különbözött a többi gyermektől. Ha édes anyjával ment az utczán, az emberek rábámultak és egymás közt sugdostak; s ha aztán a két kis leány kérdezte mamájától, miért bámulnak ugy reá az emberek? - a mama mindig azt felelte: »Mert igen szép uj ruhácskád van, kedvesem.« A kis leány ezzel beérte; de mikor hazaértek, az anya ölébe vette, megcsókolta és könyezve mondogatá: »Kedves, egyetlen gyermekem! Mi lesz belőled, ha én meghalok? Senki sem tudja, még édes apád sem, milyen angyali jó kis gyermek vagy te!«

És nem sokára a jó anya hirtelen megbetegedett és néhány nap multán meg is halt. A kis leány atyja egészen kétségbe esett és fájdalmában neje sirjába akart temetkezni; de jó barátai nyugtatták és vigasztalták, tehát mégis csak életben maradt, egy esztendő multával pedig uj feleséget hozott a házhoz, sokkal szebbet, mint a régi volt; de nem olyan jószivüt ám!

A kis leány pedig, amióta édes anyja meghalt, ott ült mindig a szobában az ablak mellett elhagyatva, magányosan, mert nem volt, aki vele sétálni ment volna. Még sápadtabb volt s egy év alatt csöppet sem nőtt.

Mikor az uj mama a házhoz került, igy gondolkozott a kis leány: »No, most megint fogok sétálgatni, fogok járni a szép utczákon, a kellemes napfényen, látni fogok megint szép virágokat a sétatéren.« Mert a ház, amelyben laktak, sötét, szük utczában volt, s az ablakból alig egy arasznyi darab látszott a szép kék égből. Az uj mama ki is járt minden nap sétálni s minden nap szép tarka ruhát öltött, sokkal szebbet, mint a régi mama. De a kis leányt soha sem vitte magával.

Végre a kis leány neki bátorodott és egyszer szépen, nagyon szépen megkérte az uj mamát, vinné sétálni őt is. De az uj mama kereken megtagadta és igy szólt: »Van eszed, hogy ilyesmit kérsz? Mit mondana a világ, ha veled járkálnék? Hiszen te pupos vagy! A pupos gyermeknek pedig otthon illik ülni.«

Erre a kis leány elhallgatott, s mihelyt az uj mama kiment sétálni, fölállt a székre a tükör elé és csakugyan!... látta magát a tükörben - pupos volt, nagyon pupos! Aztán szép csöndesen az ablakhoz ült ismét és a régi jó mamára gondolt, aki minden nap magával vitte sétálni. Aztán ismét a pupra gondolt.

- Vajjon mi lehet benne? töprenkedék. Valaminek csak köll lenni az ilyen pup belsejében?

A nyár elmult; és midőn a tél is beköszöntött, a kis leány még sápadtabb és oly gyönge lett, hogy nem ülhetett többé az ablakba, hanem ágyba kellett feküdnie. És hogy tavaszszal a virágok nyilni kezdtek, egy éjjel a régi jó mama eljött a kis lányához és elbeszélte, milyen szép és fényes a boldog mennyország. - Másnap reggel a kis leány meghalt. Apja siratta.

- Ne sirj! szólt az uj mama; legjobb a szegény gyermeknek a sirban. Az apa nem felelt, csak némán bólintott.

És midőn a kis leány már el volt temetve, angyal repült le az égből nagy fehér hattyuszárnyakon, leült a sirra, megkopogtatta, mintha ajtó volt volna, s a kis leány kilépett a sirból. Az angyal elmondta neki, hogy érte jött, hogy elvigye régi jó mamájához, fel az égbe. Erre a kis leány félénken kérdezé, vajjon az égben vannak-e pupos gyermekek?... hiszen az nem is lehet... ott minden olyan szép és fényes!

De az angyal igy válaszolt: »Kedves, jó gyermek! Hiszen te már nem is vagy pupos.« És e szavakkal megérinté a kis leány hátát. Erre az a csunya pup fölpattant, mint valami hólyag - és mi csapott ki belőle? Mi ám?

Két gyönyörü angyal-szárny! Ezeket a kis leány kiterjeszté, mintha már régóta tudott volna röpülni, s aztán az angyallal fölszállt ragyogó napsugarakon a kék égbe, a mennyországba. S amint odaértek, rögtön megpillantotta a kedves, régi jó mamát, aki tárt karokkal várta. És aztán egyenest a jó mama ölébe repült.

JULISKA ÉS A NAGYMAMA.

- Mese. -

Hajdanában nagyon régen, hol volt, hol nem volt: volt egy igen öreg asszony, aki reggeltől estig csak azon törte a fejét, hogyan tudna meggazdagodni. Szinte reszketett az arany után, de akármint fáradozott is, nem tudott akár csak egy darab aranyhoz is hozzá jutni, és pedig azért, mert igen rosz asszony volt és szive, hogyan-hogyan nem, de kizökkent a maga helyéből és az öreg asszony mindenben és mindenki iránt szivtelen és kegyetlen volt.

Egy reggel, midőn szobáját össze takaritgatá és reggelit akart magának főzni, hirtelen nagy fájdalmat érzett az egyik lába szárában.

- Jaj, de elzsibbadt a lábam! Le kell ülnöm egy kissé.

Leült a tüzhely mellé; de csakhamar kezeiben is kezdé érezni a fájdalmat.

- Ejnye, bizony a kezem is elzsibbadt!

Fölállott, hogy ismét a dolgai után lásson, de alig birt járni s nagyon kezdett köhögni.

- Bizonyosan meghültem. Főzök magamnak bodzavirág-teát.

De hogy a tűzhelyhez lépett és vizet akart tenni a tüz fölibe, minden ujjában megnyilalt a fájdalom, ugy hogy kiejté kezéből a bögrét és a viz kifolyt.

- Oh jaj! Mit csináljak, mi lesz belőlem! siránkozott az öreg asszony. Ugy látszik, nagyon beteg vagyok.

Pedig nem is volt beteg, csak éppen hogy már nagyon vén volt.

Sokáig gondolkozott a fölött, mit csináljon? Végre elhatározta, hogy magához veszi meghalt fiának az egyik árváját, egy tizéves leánykát, aki most egy rokonnál élt. Rögtön küldött is üzenetet és másnap Juliska, a kis leány, csakugyan meg is érkezett.

Alig hogy megérkezett és elrakta a kevés ruhácskáit, az öreg asszony igy szólt:

- Julis fiam, fogd a seprőt és söpörd ki a szobát, de tisztára ám!

A kis leány megtette és aztán jelenté:

- Öreg szülém, kisöpörtem a szobát, tiszta mint a tükör.

- Jól van; most fogj egy törlő ruhát és tisztitsd meg az ablakot.

Juliska megtette és aztán jelenté:

- Öreg szülém, megtisztitottam az ablakot, ragyog mint a kristály.

- Jól van; most fogj kőport, vizet és minden edényt sikálj tisztára!

Ezt is megtette, és mikor készen volt, jelentette; és az öreg asszony szólt:

- Most rakj tüzet, menj a kertbe, áss föl burgonyát, tisztitsd meg és főzd meg.

Juliska megrakta a tüzet, ásott burgonyát, megtisztitotta, megfőzte és aztán jelentette:

- Öreg szülém, megfőtt a burgonya parázsra.

Ekkor a nagymama hozzá látott az ebédhez és jó vajjal megette a burgonyát mind, és csupán egyetlen egyet adott Juliskának. Ebéd után pedig ujra munkára hajtotta és csak késő este engedte meg, hogy pihenjen.

Másnap reggel, mikor fölébredtek, a ház körül csillogó fehér hó terült el, távolabb pedig egy szikra pihe sem volt. Ezen nagyon elcsodálkoztak.

- Ez bizonyosan valami tündérnek a müve, szólt az öreg asszony. Menj ki fiam Julis, nézz körül jól, talán még találsz is valami nyomot.

Julis kiment s nem sokára egy kis könyvvel tért meg.

- Ezt a könyvet leltem, öreg szülém, mondá.

Az öreg asszony rögtön kezébe kapta a könyvet és mohón kezdte olvasni; olvasta egész nap, mi alatt Juliska dolgozott; de este haragosan eldobta, mondván, hogy ostoba könyv az, nem lehet abból megtanulni, miként lehet meggazdagodni. Juliska pedig fölvette a könyvet és eltette.

Másnap reggel megint éppen ugy láttak csillogó havat a ház körül és Juliska ismét kiment nyomot keresgélni; ezuttal pedig egy finom kis tűt hozott. Az öreg asszony ezt is hamar a kézbe kapta és varrni kezdett vele és varrt, varrt, varrogatott egész nap; de este ezt is csak eldobta, mondván, hogy olyan tű ez, mint a többi, nem lehet vele kincset keresni. Juliska pedig egész nap mindig dolgozott és megint csak egyetlen egy szem apró burgonyát kapott ebédre, ugy hogy szegényke már egészen elgyengült és alig volt az éhségtől jártányi ereje.

Harmadnap megint csak ugy láttak csillogó havat a ház körül s az öreg asszony ismét küldte Juliskát keresni... de Juliska már olyan gyönge volt az éhezéstől, nehéz munkától és rosz bánástól, hogy alig tudott mozdulni és csak lassan ment kifelé. Az öreg asszony mérgesen kiáltott utána:

- Szaporábban menj, mert ha fölállok, kikapsz!... és igyekezett fölállani a székéből. De alig tett nehány lépést, elesett és nagy koppanással ütötte fejét a földhöz. A jószivü Juliska mindjárt ott termett mellette, ágyba emelte és felejtve a sok bántalmat, gondosan ápolta az öreg asszonyt. Ez pedig sokáig eszmélet nélkül feküdt. Mikor ismét magához tért, olyan csodásan érezte magát! Szive vissza zökkent ismét a jó helyére, és midőn vissza gondolt arra, mily roszul bánt szegény Juliskával, szemrehányásokat tett önmagának, oda hivta a kis leányt maga mellé, megölelte és megcsókolta.

Juliska pedig azalatt, mig ott ült nagyanyja ágya mellett, előszedte azt a kis könyvet, melyet az öreg asszony eldobott, és olvasni kezdte. Sok furcsa, csodálatos történet volt abban, és Juliska egész nap, egész éjjel búj ta és nem tudta abba hagyni. Egyszerre pedig azt olvasta, hogy aki ezt a könyvet megtalálja és másnap lel egy finom kis tűt a hóban és ezzel a tűvel varrni kezd szorgalmasan: az nagy kincset kereshet.

Hogy fölugrott Juliska, hogy kereste azt a tűt, melyet az öreg asszony eldobott!

Ott hevert az még mindig az asztalon. Juliska fölkapta s kezdett vele himezni... és a tű magától járt és csodálatos sebességgel a leggyönyörübb munkát végezte, és pedig egy-két óra alatt annyit, amennyire a legügyesebb varrónő egy hét alatt sem képes. Mikor egy darab készen volt, Juliska neki bátorodott és bement a szomszéd városba egy-egy vászon-kereskedésbe s ott megmutatta. A kereskedő össze csapta kezeit nagy bámultában, drágán megfizette a himzést s még többet is kért belőle; csakhamar pedig hire futamodott a dolognak és Juliska tűje annyi megrendelést kapott, hogy alig győzte; és annyi pénz, arany és ezüst került a házba, hogy az öreg asszony marok-számra szedhette össze.

És mivel ekkor szive már ismét helyén volt, jól használta föl a pénzt, Juliskát egy rosz szóval sem bántotta s azóta boldogul élnek mostanig is, ha meg nem haltak.

A VESZEKEDŐ TESTVÉREK.

Szép nyári nap volt, az égen csak itt-ott szállongott egy kis felhőcske s a nap aranyos sugarai elárasztottak erdőt és mezőt, de egyuttal jó barnára sütötték azt a két gyermeket is, ott nem messze a kastélytól, a folyó partján, hol azzal mulattak, hogy kis lapátokkal nagy csomóba hordták össze a puha homokot.

Egyik fiu volt, másik leány, s már régen játszhattak ott, sőt ugy látszik, hogy a vizben is pocskoltak, mert ruhájok meglehetősen nedves volt. Nagyon el voltak foglalva a homokrakással, s messziről ugy tetszett, mintha a legjobb egyetértésben játszottak volna; pedig éppen most igy szólt a kis leány mérgesen:

- Ne dobd szemembe a homokot, Ali!

- Én Aladár vagyok, nem Ali! Ez pogány török név, ne nevezz ugy!

- Ha nekem tetszik, ugy nevezlek!

- De az nem az én nevem! Én nem akarom!

- De én akarom!

- Jó, hát én sem foglak Rózsának hivni, hanem Pipacsnak.

- Próbáld meg! Majd az orrod alá vágok egy lapát homokot!

- Én meg visszavágok kettővel.

- Szeretném látni, Ali urfi!

- Mindjárt meglátod, Pipacs kisasszony!

Már végre is akarták hajtani szép szándékukat, hogy egymást homokkal nyakon öntsék, midőn szerencsére anyjuk éppen arra sétált és rájok kiáltott:

- Gyermekek! Micsoda veszekedés ez megint? Ha nem tudtok szépen játszani, mindjárt bezárlak a szobába.

Erre mindketten elszégyelték magukat, letették a lapátot és egy darabig szótlanul sétáltak a viz partján. Egy jókora csónak volt ott kikötve s nagyon csalogatólag ringatózott a vizen. Aladár csakhamar ráakadt s ráült a csónak szélére, aztán nagy gyönyörüséggel himbálózott rajta. Meglátta ezt Rózsa s szintén nagy kedvet kapott a mulatságra; oda ment tehát és Aladár mellé ülve, szintén himbálózott; de már kettejöket nem tarthatta a csónak egyensulyban s nagyot billent az egyik oldalra, ugy hogy hirtelen mindketten háttal estek bele a csónakba s lábaikkal a levegőben kapálóztak.

- Te vagy az oka, te ügyetlen Rózsa, akarom mondani Pipacs! szólt Aladár mérgesen.

- Persze! Te vagy az oka, Ali, csupán te!

Nagy boszusan fölkapaszkodtak s igyekeztek aztán kitalálni, hogy kellene a csónakkal bánni, hogy föl ne forduljon. Huzogatták ide-oda, előre hátra s végre a kis leány nagy bölcsen kitalálta, hogy sokkal jobban játszhatnának a csónakkal, ha eloldanák a kötelet, mellyel a parthoz van kötve. Hamar el is oldották a kötelet, bele ugrottak a csónakba s fölkapva egy-egy lapátot, gyönyörüséggel kezdtek evezni.

Hanem az evezéshez érteni is köll ám, nem elég csak bele mártani az evezőt a vizbe; a mi két czivakodó testvérünk pedig azt hitte, hogy majd az a csónak magától is lesz olyan okos, hogy semmi bajt sem hoz reájok. A viz lassanként elvitte a csónakot a parttól s igen kellemesen

hintázta; Rózsa az egyik szélén kihajolt és játszott kezével a vizben, Aladár pedig követte példáját a másik oldalon. Ily módon pompásan ment a mulatság, csakhogy ezalatt a csónak már messze uszott a parttól, a viz közepén, és sebesen kezdett távozni az ismert vidékről is. Megijedt a két vitéz hajós és most már keményen hozzá fogtak az evezéshez, - de nem értettek hozzá és gyengék is voltak arra, hogy a csónakot a folyó árja ellenében föltartsák. Már sápadozni kezdtek félelmökben, midőn a csónak fenekén Rózsa megpillantott egy hosszu, végén vashegygyel ellátott póznát, mely rendesen a csónak megakasztására vagy eltolására szolgált.

- Ni, ezzel talán segithetünk, ez leér a viz fenekéig s igy majd előre toljuk a csónakot; szólt Rózsa.

- Az jó lesz. Mindjárt meg is próbálom, szólt Aladár s a rud után kapott.

- Ohó! Én találtam rá, majd én próbálom meg.

- Persze! Nem értenek a leányok az effélékhez.

- Micsoda? Jobban, mint ti fiuk. Hallottam multkor a papától, hogy a leány mindig ügyesebb a fiunál.

- De mi erősebbek vagyunk ám!

Igy vitatkoztak s majd hogy össze nem vesztek a fölött, melyikök tegyen kisérletet a csónak feltartóztatására; végre Aladár megkapta a nehéz rudat, kiemelte a viz fölé; de ekkor kisült, hogy bizony ő még gyönge legény, mert amint a rudat erősen fogva a vizbe csapta, ez őt magát is bele rántotta s Rózsa rémülve látta, hogy a bátyja egyszerre a rúddal együtt tünt el a viz alatt.

Szegény Rózsa rettenetesen kiáltott segitségért s kihajolt a csónakból és nyujtogatta kezét a vizbe; szerencsére a viz éppen ott vetette föl Aladárt s Rózsa hamar megragadta hajánál fogva és erősen tartotta, mig Aladár végre bele kapaszkodott a csónakba és viztől csorogva bemászott. Alig volt ekként bátorságban a fiu, Rózsa durczásan a csónak másik végére vonult és igy szólt:

- Mondtam ugy-e, hogy ügyetlen vagy. Soha sem láttam ilyen élhetetlen fiut!

Aladár sokkal inkább meg volt még ijedve, hogysem felelhetett volna; ruhája csorgott a viztől, kalapja pedig ott uszott a Sajón. Most már mindketten kétségbe estek, midőn egyszerre csónakot látnak közeledni a part felől. Feketébe öltözött ur ült benne, hatalmasan evezett s még mielőtt hozzájok ért volna, megmentette az Aladár kalapját is, és e szavakkal adta át neki:

- Ez a te kalapod, kis öcsém, nemde?

- Köszönöm, uram! felelt Aladár halk hangon.

- Hogy tudtál a vizbe esni?

- Nehéz volt a rud, magával rántott.

- Tudja valaki, hogy igy magatokban vagytok itt?

- Nem bizony... senki sem!

- No, sebaj, majd én haza viszlek.

Ezzel a két csónakot egymáshoz kötötte, mialatt Rózsa elbeszélt mindent s azzal végzé szavait, hogy Ali olyan ügyetlen, pajkos, rosz fiu!... mindig valami bajba keveredik: hol vizbe, hol meg tüzbe esik, hogy szinte a nyakát szegi.

Aladár jó ideig csöndesen ült, mig végre hirtelen az ismeretlen jó baráthoz fordulva, igy szólt:

- Nem az uj lelkész ön, ki mult vasárnap a templomban prédikált?

Rózsa a könyökével oldalba döfte, hogy kissé udvariasabban beszéljen; a jó idegen azonban nem látszott haragudni Aladár kurta modoru kérdésén s viszont kérdezé:

- Hát hallottad a prédikációmat?

- Biz' én nem hallottam, mert aludtam az egész idő alatt. - Ejnye Rózsa, ha még egyszer oldalba ütsz, nyakon váglak.

Az idegen csak csóválta a fejét. Végre szerencsésen partot értek s fölsétáltak egészen odáig, honnan a csónakkal elindultak; itt volt még a kis lapát is, mellyel előbb a homokban játszottak; alig pillantották meg, már össze vesztek és hosszan huzakodtak fölötte.

- Mért pöröltök mindig egymással, gyermekek? szólt nyájasan az idegen. Lássátok, nem érdemes ám ily haszontalanságokért oly keserű szavakat mondanotok egymásnak; ha egymást szeretitek, sokkal boldogabbak lesztek.

A gyermekek nem igen hallgattak reá. Az idegen bekisérte őket egészen a házba, hol szüleik nagy ijedelemmel vették a történtek hirét s a szerencsés megmentésért meleg köszönetet mondtak a derék lelkiatyának. Ez pedig, mielőtt távozott, megkérte még a szülőket, engednék meg a két gyermeknek, hogy őt délután meglátogassák.

Ebéd után Rózsa és Aladár fölkerekedtek és csakugyan meglátogatták megmentőjüket. A pap háza szép kertben állt s midőn a kapun beléptek, nagy fa alatt ülve látták a derék lelkészt; mellette két nagy kutya feküdt. A pap biztatá a gyermekeket, hogy ne féljenek. Ők mondogatták is, hogy nem félnek, ámbár titokban mindketten jobban szerették volna, ha azok a kutyák valahol messze voltak volna.

- Csak jöjjetek közelebb! szólt a pap; nem bántanak az én kutyáim senkit; még egymás közt sem veszekednek s nem marakodnak soha.

- Soha?

- Soha! Szeretik egymást, s ugy látszik, boldogabbak ha békében élnek.

Ezután körül vezette őket az udvarban, hol mindenféle házi állat volt, melyekről a lelkész sok érdekes, tanulságos és tréfás történetet beszélt el, magyarázva szokásaikat, hasznukat stb. Aladár urfinak nagyon megtetszett a dolog, s kijelenté, hogy ő, ha felnő, szintén pap lesz, és ilyen szép falusi lakást fog választani; Rózsa pedig gyorsan hozzá fűzte, hogy majd ő vele fog lakni és gondját viseli az állatoknak. De ezzel Aladár nem volt egy értelemben s mindjárt azt felelte:

- Deiszen, velem együtt nem fogsz lakni! Mert akkor azt akarnád, hogy minden a tied legyen.

- Kedves fiam, szólt erre a lelkész; hiszen nincs nagyobb boldogság, mint ha megoszthatjuk azt, amit birunk, azokkal, akiket szeretünk.

Ezután bevezette őket a szobába s ott mutatott nekik gyönyörű pirók-madárkát, mely vigan röpdesett kalitkájában s szépen fütyörészett. A gyermekek akár estig is elhallgatták volna; de még inkább bámultak, midőn a lelkész igy szólt:

- Nagyon kedves madárka s az a különös, hogy még más madarak is szeretik. Sokszor kiviszem a kertbe a fa alá, melyen egy veréb fészkel; mihelyt ez hallja az én vörös begyü madárkám dalolását, azonnal lejő a fáról, a kalitkára száll s a két madárka aztán hosszan elcseveg egymással.

- Kérjük szépen, próbálja meg most, hadd lássuk! szólt Aladár, s a kis leány is csatlakozott kéréséhez.

A jó lelkész mindjárt teljesité kérésöket, leemelte a kalitkát s kivitte a kertbe.

- De nagyon csöndesen köll ám lennünk, nem szabad mozdulni sem, különben nem mer a kis veréb közel jönni, szólt a pap, mialatt a kalitkát elhelyezé a fa alá.

Mindhárman lefeküdtek közel a fűbe, s a gyermekek égő kiváncsisággal lesték, mi fog történni. Egy ideig mély csend uralkodott; nem sokára azonban rákezdte a kis pirók az ő vig dalát s itt a zöld lombok közt, a ragyogó napsugárban még sokkal hangosabban csattogott. Alig néhány percz mulva csörgött a fa lombja s hirtelen egy kis veréb termett a kalitka tetején, nagy gyönyörüséggel hallgatva kis atyjafiának dalolását. Aladár nagyot ugrott örömében s a madárka - elröpült.

- Csöndesen! inté a lelkész s ismét nesztelenül feküdtek ott mindhárman. Rövid idő multán a veréb vissza tért, ismét a kalitkára ült s gyönyörüséggel látszott hallgatni a pirók dalát; csicsergett is, és magára akarva vonni a kis pajtás figyelmét, bedugta fejét a kalitka rostélyzata közé, a szárnyait is verdeste, - de hiába, a pirók annyira el volt merülve dalolásába, hogy a vendéget észre sem vette. A veréb, ugy látszott, nagyon csudálkozott e fölött; hol egyik, hol másik oldalról nézegetett befelé s végre elrepült.

- Ejnye! Már elment! szólt Rózsa sajnálkozva.

- Csak várjunk még; azt hiszem, vissza fog az jönni, felelt a lelkész; és csakugyan, alig néhány percz multán a veréb vissza tért és pedig egy jó kövérke bogarat hozott a csőrében s ezt a kalitkába dobta oda a pajtásának, gondolván, hogy ezért aztán majd csak szóba áll vele. A pirók valóban jó étvágygyal begyűrte a kövér falatot s hálásan csicsergett oda jó pajtásához. Aladár megint nagyot ugrott örömében, Rózsa pedig szerette volna megcsókolni a kis verebet; hanem az már ismét fent volt a fán s onnan pislogott le a háborgatókra.

- Lássátok gyermekek, szólt a lelkész nyájasan; ennek a verébnek magának is izlett volna talán a jó kövér falat, mégis oda adta pajtásának, s boldog, hogy ennek örömöt szerzett; ezek oktalan kis állatok s még sem töltik idejöket veszekedéssel holmi apróságok fölött, hanem igyekeznek szeretettel kellemessé tenni egymásnak az életet.

A két testvér megértette e szavakat s mélyen elpirult; mindketten elkomolyodtak s nem sokára bucsut vevén a derék házi gazdától, csöndesen, szótlanul ballagtak haza. Midőn a kapuhoz értek, megszólalt Aladár:

- Rózsa! Tudod mit? Ne veszekedjünk mi többé egymással. Hiszen mi voltaképen szeretjük egymást...

- És ha egymás iránt szivesek leszünk, mindjárt boldogabbak is leszünk, ugy-é? felelt Rózsa, s erre megölelték egymást, és e naptól fogva békességben és szeretetben éltek, mint igazi jó testvérekhez illik.

A GYAKORLAT TESZ MESTERRÉ.

- Perzsa történet. -

Baram, egy hatalmas perzsa király, szenvedélyes vadász volt, s egy izben nejének, a szép fiatal királynénak is be akarta bizonyitani ügyességét a nyilazásban és dárda-vetésben; magával vitte tehát egy napon a vadászatra, s midőn a távolban megpillantottak egy alvó őzikét, a király rá mutatott s igy szólt a királynéhez:

- Látod azt az őzet? Nyilammal ugy fogom érinteni a füle hegyét, hogy meg nem ijed; csak megrázza abban a hiszemben, hogy légy csipte meg.

Ellőtte a nyilat s az őz csakugyan nem ugrott föl, csupán a fülét rázogatta, mintha legyet kergetne el onnan, aztán a hátsó lábával vakarta. Ekkor a király egy második nyillal az őznek lábát a füléhez szegezte.

- No's, nem bámulsz? szólt aztán a királynéhez.

- Ügyes vagy, de ebben nincsen semmi bámulatos; mert a gyakorlat mesterré teszi az embert, mond a királyné.

Erre a király, aki bámulatot és dicséretet várt, nagy haragra lobbant, s megparancsolá, hogy a szép ifju királynét öljék meg. Néhány jólelkü tanácsos a királyt rábirta, hogy a királynét ne ölesse meg, hanem csak vitesse ki a nagy erdőre, ahol úgyis kevés reménye lehetett a menekülésre a sok ragadozó fenevad elől.

Azonban mégis megmenekült. Hosszas bolyongás után egy kis falura talált az erdőben; a falu mellett egy régi vár romjai álltak. A szerencsétlen királyné eladta drága bársony ruháját és a viselő ékszereit, egy kis házacskát vett a rom közelében s ott élt csöndesen és vissza vonulva.

Nem sokára egy kis borjut is vett, s a szomszédok nem tudták eleinte, mire való neki az a borju. De később, midőn megtudták, még kevésbé értették. A királyné minden nap hátára vette a borjut és a várromokhoz vezető meredek lépcsőn fel- és levitte.

Négy év mult el ekképen, s a királyné még mindig hordta a borjut föl és le a hegyoldalon. A borju lassanként nagyra nőtt s mind nehezebb lett; de a királyné ereje is növekedett arányban, ugy hogy nem vette észre a változást.

Ezalatt a hatalmas Baram király, csakhamar megbánván a királynéra mért büntetést, nagy szomoruságba esett s minden felé kerestette, de hiába. Már azt hitte, hogy az erdőben csak-ugyan széttépték a vadállatok. Sokáig nem ment ki palotájából, csak busongott, mig végre orvosai rábirták, hogy szórakozásul menjen vadászni.

Megint járt tehát az erdőkön és kergette a vadat, midőn egy napon, nagyon bele hevülvén egy szarvas üldözésébe, hirtelen egy kis falu elé bukkant, s ennek szélén egy várromot pillantott meg. Ez még nem lepte volna meg. De mit látott a várromok közt? Egy sugár nő sétált ott s egész könnyüséggel vitt hátán egy bizonnyal több mázsányi súlyu tehenet. A király alig hitt a saját szemének, gyorsan oda vágtatott s maga elé parancsolta a nőt. Ez megjelent, sűrű fátyollal boritván el arczát. A király kérdezé, hogy lehet az, hogy egy ilyen gyöngéd alkatu nő akkora terhet képes emelni?... Hisz ez igazi csoda!

- Óh, ne mondd csodának, hatalmas király! felelt a fátyolos nő. Nem egyéb ez a türelmes gyakorlat eredményénél. Emlékszel-é arra, aki azt mondá neked, hogy a gyakorlat tesz mesterré? Elhiszed most?

E szavaknál fölemelte fátyolát és a király bámulva ismerte meg az elűzött szép királynét. Rögtön karjaiba ölelte s alig fékezhető örömmel vitte vissza nejét a palotába, hol általános lett az öröm.

A király pedig hálás volt a kapott leczkéért és azontul elhitte, hogy - »a gyakorlat tesz mesterré.«

A FÉLLÁBU GÁSPÁR.

A szünetek alatt Béla és Hermine nagy örömben részesültek: szüleik magukkal vitték őket egy nagy utra, Abbaziába, hol nehány hétig a legpompásabban mulattak s az egésséges tengeri levegőtül és fürdőtül ugyancsak megerősödtek. Néhány nap alatt a két testvér egészen otthonosan érezte magát a tengerparton s nagy sétákat tettek Fiume város közelében.

Egy ilyen séta alatt hirtelen égi háboru támadt s az eső nehéz csöppekben kezdett hullni. Béla szaladásnak eredt, de a kis Hermine nem birta követni és sirva fakadt félelmében; Béla tehát vissza tért hozzá s most már biztos kilátásuk volt reá, hogy mindketten hatalmasan átáznak, mert a város jókora távolságban volt, oda egyhamar nem érhettek. A zápor mind sürübben hullott s a mi két kis vitézünk lehető gyorsan iparkodott előre, midőn egyszerre egy, a tengerpartnak majdnem a legszélén fekvő kis házikóbul hangot hallottak:

- Hohó! Ide siessetek, gyerekek! Hamar ide!

Béla és Hermine nem sokáig várattak magukra, egy percz alatt már ott voltak a házikóban; éppen jókor, mert a zápor nehány pillanattal ez után javában megeredt.

- Csak beljebb, gyermekeim! szólt egy öreg ember, kinek ruházata tengerészre vallott. Csak jőjjetek be! Házam nem fényes palota ugyan, de az eső ellen megvéd. Üljetek le szépen. Igy ni. A zápor nem tart sokáig.

Az öreg tengerész ezt oly nyájas hangon mondta, hogy a két gyermek egészen megnyugodva ült le. Csak akkor nézték meg jobban a házi gazdájokat. Mennyire elbámultak fölötte! Arcza, ruhája nem mutatott ugyan semmi feltünőt, hanem az egyik lába, az bizony nem volt meg, s helyette vastag bot, fa-láb lődörgött az egyik nadrág-szárban. A vén tengerész kurta száru pipájából kényelmesen füstölgetett s mosolyogva nézte, hogy bámulja a kis leány a fa-lábat.

- No's, kis kisasszony, szólt az öreg; csodálkozik, hogy hová lett a másik lábam? So'se piruljon! Elmondom apróra, hova lett. Hát biz' arra kedve szottyant egy czápának, és ámbátor nekem semmiképen sem volt inyemre a dolog, czápa uram nem kérdezte? hanem leharapta, és pedig olyan gyorsan, hogy el sem bucsuzhattam a szegény lábamtól.

Erre a vén tengerész nagyot nevetett és jókedvüen kopogott a földön a fa-lábával.

- Szörnyü! szólt Béla össze borzadva.

- És nem fáj? kérdé Hermine, csodálkozva, hogy valakinek jó kedve lehet, mikor csak fél lába van.

- Már hogy fájna, mikor fából van! felelt az öreg mosolyogva, s aztán egyébről kezdett beszélni. Kikérdezte a gyermekeket, mi a nevök, hová valók, és elmondta, hogy ő sok évig tengerész volt, sok országban megfordult és mindenféle nyelveket megtanult; sok kalandja is esett, s ha egyszer eljönnek hozzá hosszabb időre, mesélni fog nekik. Herminke arcza ragyogott e szavakra s több izben szólni akart, de nem mert; végre is neki bátorodott és megszólalt:

- Ha olyan jó volna és elmondaná nekünk, hogy történt... hogy harapta le... nagy hal volt-e?

- Miféle hal? kérdé a vén matróz.

- Hát az, amelyik leharapta a lábát.

- Ah! Arról beszéljek? Arról bizony nincs igen mit mondanom, kivéve, hogy biz' az legalább harmincz láb hosszu volt.

- A lába? kérdé Herminke.

- Oh, te buksi, szólt Béla; már hogy lehetne egy ember lába harmincz láb hosszu? A czápa volt akkora, ugy-e, matróz bácsi?

- Persze hogy a czápa! szólt ez. Egyike volt a legmegátalkodottabb czápáknak, mely napokig követte hajónkat. Tudni kell, hogy mi tengerészek ezt nem igen szeretjük, mert az a hiedelem él köztünk, hogy ha a czápa sokáig uszik a hajó után, akkor halálszagot érez s valaki meg fog a hajón halni. A szárazföldön persze nevetnek bennünket ezért s azt mondják, hogy babona az egész. Meglehet, hogy ugy is van; de annyi bizonyos, hogy a czápának legkedvesebb eledele az emberhus, és nem törődik vele, fehér vagy szerecsen ember-é: megeszi jóizüen mind.

- Oh, a csunya állatja! szólt Herminke borzadozva. És hogy fogta meg a maga lábát?

- Azt is elmondhatom. Mintegy tizenöt év előtt mint matróz szolgáltam a *Dafne* nevü nagy gőzhajón, s éppen haza térőben voltunk Amerikából; sok utas is volt hajónkon, egész raj kisebb-nagyobb gyermekkel; ezek közt volt különösen egy göndör fürtü kis fiu, igen kedves gyermek, akit mindenki legjobban szeretett; a fiucska gyászba volt öltözve és anyja szintén; hallottam, hogy a kis fiúnak az édes atyja nemrég halt el, igy hát árva volt szegény, az édes anyja pedig szomorkodó özvegy - és ez nagyon meghatott engem.

Más közönséges matróz talán észre sem vette volna a gyászoló özvegyet és kis árváját; de lássák, nekem volt okom gondolni velök, mert magam is árván nőttem föl; atyám korán elhunyt és csak jó édes anyám gondjainak köszönhetem, hogy ember lett belőlem. Én tehát nagyon megszerettem a kis árvát és az anyját s gyakran beszélgettem velök, midőn nem volt dolgom.

Néhány napig szerencsésen folyt utunk, kedvező szél feszitette vitorláinkat s reméltük, hogy minden baj nélkül haza érünk. Egy napon azonban óriási czápát vettünk észre, mely nem nagy távolságban követte hajónkat; nekünk matrózoknak nem tetszett ez az uti társ, de a többi utasok nevettek s utoljára magunk sem sokat törődtünk vele; a czápa másnap, harmadnap is hajónk közelében uszkált s végre már senki sem gondolt reá.

Egy reggel - emlékszem, éppen vasárnap volt - kint a födélzeten akad valami dolgom. Sok utas sétált ott föl s alá, mert a nap gyönyörüen ragyogott. Ott volt az özvegy asszony is a kis fiával; Albertka - igy hivták - jó kedvüen ugrándozott, szaladgált s nem maradt egy perczig egy helyt; volt egy kis halász-horga, mely persze le sem ért a magas hajóról a vizbe; a kis Albert azonban mindenképen szerette volna a vizet elérni, kihajolt a karfán s egyszerre csak átbukott a korláton a tengerbe!

- Jaj Istenem! Szegény fiúcska! kiáltott föl Herminke rémülten.

- Bizony, igy kiáltottak föl ott is az utasok, folytatá a vén matróz. A kis fiu anyja kétségbe esetten jajgatott, a többiek össze-vissza kiabáltak, nehány matróz-társam pedig csónakot igyekezett gyorsan vizre bocsátani s a gyermek után evezni. Én is oda néztem s láttam, hogy fuldoklik a kis Albert; de szörnyü rémületemre láttam azt is, hogy alig nehány ölnyire tőle ott van az óriási czápa, mely észrevette már a vizbe bukott gyermeket és sietett feléje, hogy bekapja. Semmi kétség sem volt, hogy mig a csónakot vizre eresztik, mig a hajót megkerülik vele s a gyermekhez jutnak, addig a czápa már rég elnyelte. Iszonyodva álltunk ott mindnyájan; de én csak egy szempillanatig haboztam, egy másodpercz mulva már neki iramodtam s egy nagy szökkenéssel egészen Albertka közelébe ugrottam a vizbe, megragadtam a kis fiut és őrült erőfeszitéssel usztam vissza a hajóhoz. Tudtam, hogy itt most élet vagy halál közt van szó. A czápa nem értette a tréfát s gyorsan utánam eredt, én még nagyobb erőfeszitéssel usztam s eljutottam a hajóhoz; egy másik matróz ez alatt kötelen lebocsátkozott s átvette a kis fiut. Ebbe bele telt egy fél percz, ezalatt a czápa utól ért. Rémülten igyekeztem menekülni, de csak annyi időm maradt, hogy a hajó oldalán egy vaskarikát megragadjak s félig kiemelkedjem a vizből. Ekkor a czápa bekapta az egyik lábam szárát. Én nem eresztettem, ő sem

eresztette, de egyszerre aztán elvesztettem eszméletemet s mikor ismét magamhoz tértem, a fedélzeten feküdtem - fél lábbal. A másikat a czápa harapta le és elillant vele. Hanem a kis Albert meg volt mentve. Ott szaladgált mindjárt körültem, nem történt semmi baja. Azóta is még mindig jó barátok vagyunk. Ebből áll az én lábam története.

- És hogy érezte magát, midőn felébredt s a fél lábát nem találta? kérdé Béla.

- Bizony nem igen mulatságosan. De ezért nem sokat bánkódtam, a seb begyógyult, kaptam jó fa-lábat s lelkem mindig örült, hogy egy lábam árán egy ember életét menthettem meg. És a kis Albertből derék ember lett ám, most már ő is hajós kapitány s rólam nem feledkezett meg. Ezt a kis házat ő vette nekem, gondoskodik rólam hogy szükséget ne szenvedjek, és ha ide jő hajójával, mindig meg is látogat.

Eddig tartott az öreg tengerész elbeszélése, melyet Béla és Herminke meghatottan hallgattak; ezalatt az eső elállt, a nap ismét kellemesen ragyogott s a két testvér szépen megköszönve a vén matróz vendégszeretetét és elbeszélését, a város felé indult s baj nélkül haza is ért.

A FECSKE LEVELE.

Kedves Forgó bácsi!

Bizonyosan tudja Forgó bácsi, hogy mi fecskék nagy utazásokat szoktunk tenni, mert nem szeretjük a hideget s ezért a telet Afrikában töltjük. Én is csak nem régen jöttem meg feleségemmel - mert mi fecskék párosan élünk - s itt hallottam, hogy a *„Kis Lap”*-ban már több állatka és madárka mesélt önmagáról. Én is irok hát valamit, remélve, hogy kinyomatja kis olvasói számára.

Április végén érkeztünk meg, én és kis feleségem Afrikából, és egyenesen azon házhoz repültünk, hol tavaly fészket raktunk volt. Nagy szomoruságunkra azonban valami pajkos gyerek szét rombolta fészkünket s igy ujból köllött megépiteni. Gyorsan hozzá fogtunk és egy magtár eresze alatt csakhamar el is készitettük. Mi tudni illik azon fecskék közé tartozunk, melyek eresz alatt fészkelnek; vannak rokonaink, melyek a kéményben, mások meg a folyók partján ütnek tanyát; mi azonban jobb szeretjük a magunk szokását.

De hogy másra ne térjek, tehát: ha Forgó bácsi bepillantana fészkünkbe, látna most benne öt szép piczi tojáskát. Ezeket majd a feleségem kikölti és lesz öt kis fiacskánk. Hanem meg is gyűlik ezekkel a gondunk; a mi kicsinyeink ugyanis nagyon étkesek, s én meg a feleségem egész nap legyek után vadászunk s mégis alig tudunk annyit össze fogdosni, hogy kicsinyeink jól lakjanak. Szerencsére ez nem tart sokáig. Fiókáink gyorsan nőnek s mikor már jól megtollasodtak, megtanitjuk őket repülni s aztán szárnyukra bocsátjuk, hadd keressék önmaguk a kenyeröket.

E napokban egy kis kalandom is történt, melyet elmondok, hogy lássák a kis olvasók, milyen bajba lehet jutni meggondolatlan kiváncsiság miatt.

Fészkünk, amint mondtam, egy magtár eresze alatt volt; a magtár ablakai sűrü drót-fonattal voltak elzárva s bár nagyon kiváncsiak voltunk arra, valjon mi lehet a magtárban, be nem juthattunk. Hanem egyszer, szerencsétlenségemre, nyitva láttam az ajtót és hamar beröppentem; körül tekintettem jobbra-balra. De bizony nem volt ott egy szem buza sem, csak egy csomó üres zsák! Eszembe jutott, hogy még messze van az aratás, és mivel itt semmit sem találhatok, ki akartam repülni; - de amig én körül szálldogáltam, az ajtót már becsukták! Hiába repültem az ablakokhoz - egyiken sem volt akkora nyilás, hogy kiférhettem volna s igy kétségbeesve töltöttem az éjt. Éhes is voltam, féltem is, hogy ha nem jönnek hamar emberek, ott veszek. Szerencsémre másnap délben jött az öreg-béres zsákokért, s midőn az ajtót nyitva hagyá, én szélgyorsan kinyilaltam rajta és siettem megvigasztalni feleségemet, ki már nagyon busult miattam. Nem is megyek azóta semmiféle zárt helyre; jobb nekünk itt künn a fényes napvilágban.

Reménylem, jól fogjuk tölteni a nyarat, kivánjuk ezt a feleségemmel együtt Forgó bácsinak és kis olvasóinak is, kik minket fecskéket mindig szerettek. És ezek után maradunk csicsergő tisztelői

EGY FECSKEPÁR.

BESZÉLNI EZÜST, HALLGATNI ARANY.

Egy vasárnap délután Linka elment nagynénjéhez, hogy ott töltsön néhány órát. Nem sokára odajött még egy másik leányka is, kivel Linka nagyon vigan elcsevegett s alig ment el e leányka, Linka oda szaladt nénjéhez és szólt:

- Milyen kedves leány az az Esztike! Ugy-é, kedves néni? Olyan mulatságosan tud beszélni.

- Igen ügyes leány, szólt a néni kitérőleg.

- És milyen jól tud mindenkit utánozni! Annyit nevettem, mikor Ágnes nénit utánozta. Beh szeretném, ha én is tudnám ezt.

- Én nem szeretném.

- Miért? Hisz az olyan mulatságos! Mindenki kénytelen nevetni rajta s az szép, ha valaki mulattatni tudja a társaságot.

- Igen, de csak ha másokat nem sértünk vele.

- Hát sért Eszti valakit? Én még soha sem tapasztaltam.

- Szemben talán nem; de meglehet, hogy téged is kifiguráz, mikor nem vagy jelen.

Linka elpirult, mert ez bizony nem jutott eszébe. De azért még védelmezte barátnéját.

- Nagyon sajnálom, hogy kedves nénikém nem szereti Esztit; nem tehetek róla, de én nagyon szeretem.

- Nem mondtam, hogy nem szeretem Esztit, csak azt mondtam, hogy jobban szeretném, ha nem csufolná ismerőseit, ha kevésbé látná mások hibáit és jobban észre venné jó tulajdonságaikat. Szerettem volna már emlékeztetni őt arra a közmondásra, hogy »hallgatni arany«.

- Arany? Hogy lehet az? Oh, én hallgatnék akár egy hétig is, csak egyetlen egy aranyat kapnék érte!

- Nem ugy értem,... de hiszen tudod te jól, mit jelent e mondás.

A néni nagyon jól ismerte Linkát, és nem hiába figyelmezteté ama közmondásra. Linka jókedvü, vidám leányka volt, s aki csak ritkán látta, azt hiheté, hogy könnyelmü, gondatlan gyermek. Pedig nem ugy volt. Linka sokszor komolyan el-elgondolkozott s gyakran, midőn barátnői játszottak, ő egy fa alá heveredett és törte fejét valami fölött.

Most is, hogy a nénitől haza felé ment, elgondolkozott azokon a szavakon, melyeket nénje mondott.

- Ejnye, Linkám, de elkéstél! szólt anyja, midőn a kis leány haza ért.

- Elkéstem? Kissé lassan jöttem, az igaz.

- Te és lassan jönni? Az nem lehet, nevetett az édes anyja. Hogy van a nénike?

- Jól, nincsen semmi baja. De képzeld kedves mama, ki jött oda, kivel mulattam?

- Nos?... ki volt az?

- Találd ki.

- Esztike?

- Az!... pedig talán mama sem sokkal jobban szereti őt, mint a nénike. És aztán, mielőtt anyja kérdezhette volna, mit akar ezzel mondani, Linka folytatá: Nem furcsa az, hogy azt tartják: »hallgatni arany«?

- Ki mondta?

- A nénike; de én nem értem, hogy érhetne a hallgatás annyit, mint az arany.

- A néni nem mondta meg az egész közmondást. Az egész igy szól: »Beszélni ezüst, hallgatni arany.«

- Bizony jobb volna megforditva, ha a beszéd volna arany, mert én szeretek csevegni; szólt Linka nevetve, de azért mégis komoly és gondolkozó maradt.

Linka egy leány-nevelőben tanult, de minden szombaton este szabad volt haza jőnie szüleihez, s ő mindig jó kedvet és derültséget hozott a házba: dalolt, játszott, tánczolt, mint afféle vig gyermekek szoktak. Azóta is, mióta a nénikénél volt, több vasárnapot töltött már igy otthon; többször eszébe jutott ama közmondás, de mindig csak azt mondta anyjának:

- Kedves mama, én még most sem tudom, miért mondják, hogy »beszélni ezüst.«

Hanem nehány héttel később egy szombat este, Linka a szokottnál komolyabb arcczal jött haza s alig hogy letette a kendőjét, kalapját, sietett anyjához és szólt:

- Most már tudom, kedves mama, hogy a helyes beszéd csakugyan felér az ezüsttel.

- Ah!... és hogy és ki által tanultad meg? Beszéld el.

- Mindjárt elmondom az egészet. Ismered Edithet? Ott van ő is az intézetben velünk... az ő révén jutottam az igazsághoz. Hanem elmondom kezdetétől az egész történetet. Tehát tegnap este leczke után a nagy teremben nagy csoportban láttam állani a leányokat Laura körül, s mert nagyon lármásan beszéltek, gondoltam, hogy valami érdekes dolog van szőnyegen.

- És oda szaladtál?

- Oda, felelt Linka kissé elpirulva; aztán folytatá: Alig hogy odaértem, reám rohantak a leányok és kérdezték:

- Linka! Linka! Mondd csak, nem vörös-e a Laura haja?... És nem vörös-e Emmának is a haja?

- Miért kérditek? feleltem, hiszen láthatja mindenki, hogy vörös. No lám, nem mondtuk? kiáltottak mindnyájan s szegény Laura zokogni kezdett boszuságában. Mindnyájan kiáltoztunk, midőn egyszerre közénk lépett Edith s tudja Isten, miért? - de mindnyájan hirtelen elhallgattunk. Előtte szégyeltük azt, amit tettünk, mert ő egy-két évvel idősebb nálunknál és mindnyájan nagyon szeretjük jósága és nyájassága miatt. Most tehát, midőn mi egyszerre elhallgattunk, Edith egészen szeliden szólni kezdett:

- Ugyan leányok, nem rösteltek igy veszekedni a hajatok szine fölött?

- De hiszen én nem tehetek róla, hogy vörös a hajam, szólt Emma, s én bizony nem is bánom; nem tudom miért haragszik Laura, ha mondják neki, hogy vörös a haja.

- Ugy-e Edith, te nem mondod, hogy vörös a hajam? szólt Laura.

- Elébb te mondd meg nekem, milyen az én hajam, aztán majd megmondom én, szólt Edith mosolyogva, és mi mindnyájan meglepetve néztünk reá; igazán csak most jutott eszünkbe, hogy Edithnek is vörös a haja; de annyira szerettük, hogy nem figyelt arra senki, szép haja van-e vagy sem. Laura is nehány perczig némán állt, aztán nyakába borult Edithnek és igy szólt:

- Igazad van, az én hajam csak olyan, mint a tied, s téged mégis mindenki szeret. Nem bánom; hadd mondják, hogy vörös a hajam.

Mi pedig mindnyájan szégyeltük magunkat és lesütött szemmel álltunk Edith előtt. Edith pedig megcsókolta Laurát és szólt:

- Lássátok leányok, ez nagyon hiába való dolog, amit most csináltatok. Legyünk jók egymás irányában, legyünk barátnék és ne mondjunk olyant, amivel más sértve érzi magát. Megigéritek, ugy-e?

Én nem tudom, hogyan, hogyan nem: de szavai oly csodálatos hatással voltak rám, hogy mindnyájan össze ölelkeztünk és megigértük, hogy többé nem boszantjuk egymást. És ekkor eszembe jutott az a közmondás és most már tudom is, hogy néha: »beszélni ezüst.«

- Nagyon örülök, hogy ilyen jó példából győződtél meg, szólt a mama. Majd megtalálod még a másikat is, hogy: »hallgatni arany«.

- Jaj, az nehéz lesz! szólt Linka nevetve. Mert hallgatni... hallgatni olyan nehéz!

És Linkának, ugy látszik, igaza volt, mert sehogy sem tudott meggyőződni felőle, hogy a »hallgatás arany«. Lassankint, ugy látszott, el is felejtette az egész dolgot, s midőn vasárnaponkint otthon volt, nem beszélt többé erről. Egyuttal pedig nagy változáson látszott keresztül menni: szomoru volt gyakran, midőn azt hitte, hogy senki sem látja s csak ha megszólitották, tört ki ismét régi vig kedvébe. Anyja sokat gondolkozott fölötte, mi lelhette a kis lányát, de nem tudott rátérni. Ennek igazi oka pedig a következő volt:

Volt Linkának egy jó barátnéja az intézetben, Esztike, kiről már szóltunk is egyszer. Mindig együtt voltak, együtt tanultak és játszottak; szóval: elválaszthatlan társak voltak, mig nem egyszer Eszti igy szólt Linkához:

- Linka, mondok valamit! De titok, nem szabad senkinek sem elárulnod.

- Oh, én tudok titkot tartani! felelt Linka. Csak mamám előtt nincs titkom, neki mindent elmondok.

- Ugy? Ha ezt tudtam volna, soha sem lettél volna barátném, felelt Eszti és elfordult.

Képzelhetni e szavai után, hogy sok olyat beszélhetett, amit bizony szégyelhetett; ezért most boszuból nem csak megszakitotta a barátságot Linkával, hanem éreztette vele gunyolódási tehetségét. Linka nagyon fájlalta, hogy barátságuk megszakadt, mert ő még mindig szerette Esztit és azon törte fejét, miként nyerhetné őt vissza. Azt érezte, hogy hiába beszél, hiába kér vagy veszekszik. De hát mit tegyen?

- Megpróbálom a hallgatást; nem szólok semmit, gondolá és meg is tartotta, bár ez nem volt könnyü dolog.

Eszti sokszor csufolta s a többi leányok persze inkább a nevető részére állottak, ami Linkának sok keserü órát okozott, és igy nem csoda, ha aztán gyakran komoly és szomoru volt.

De még ez nem volt minden. Eszti és Linka közös fiókot birtak a könyveik számára, s Linka könyvei néha csodálatos módon eltünedeztek; semmi kétsége sem volt, hogy Eszti dugta el. Ebből pedig az a kellemetlenség következett, hogy Linka gyakran nem tanulhatott, s mikor leczke alatt felelnie kellett volna, nem tudott. De különösen egy fontosabb könyve végkép elveszett és Linka nem készülhetett el jól a vizsgára e tárgyból, pedig jutalom is volt kitüzve annak, aki legjobban tudja, és mindenki meg volt győződve, hogy Linka fogja megnyerni, mert ő legjobban értette a tárgyat. De a könyvet hiába kereste, az elveszett.

Sokan talán azt mondanák, hogy Linka mehetett volna panaszra az igazgatónőhöz és bevádolhatta volna Esztit. Eszében is forgott ez Linkának; de erőt vett magán és nem tette; elhallgatta a boszantásokat. Mikor aztán a vizsga napja elérkezett, ugy történt, mint Linka régen sejté... nem tudott jól felelni s az igazgatónő igy szólt hozzá:

- Linka, te különben igen jól tanultál és e tárgyból is elkészülhettél volna; nagy hanyagság és könnyelmüség, hogy nem tetted. A jutalmat más fogja kapni és ez annál nagyobb szégyen reád, mert előre mondogattad, hogy te nyered el.

Szegény Linka szemeiből nehány könycsepp hullott, de nem szólt semmit. Eszti jól látta ezt. Otthon Linka csak azt mondá, hogy könyve elveszett s ezért nem folyt le a vizsga szerencsésen. Anyja gyanitotta, hogy itt valami titok van, de egyelőre nem akarta fürkészni.

Délután Linka otthon a kertben játszott és igyekezett felejteni szomoruságát. Mig ő kint mulatott, látogató jött édes anyjához. A látogató pedig nem volt más, mint Esztike.

- Oh kedves néni, szólt könyezve Esztike, ide jöttem, mert oly szerencsétlen vagyok!...

- No, mi baj? Mondd el kedvesem. Ha segithetek, örömest teszem neked, Linkám jó barátnőjének.

- Hát még nem tudja nénike, hogy én Linkával már nem vagyunk barátnék?

- Nem vagytok? Ezt valóban nem tudtam.

- Hiszen Linka azt mondta, hogy mindent el szokott beszélni nénikének.

- Igaz, de erről nem szólt semmit.

- Ugy hát elmondom én magam, mi történt... de igazán nem tudom, hogyan kezdjem... oly rosz voltam, oly gonosz szegény Linka iránt.

Lassan-lassan azonban neki bátorodott és elmondta magáról mind azt a roszat, amit Linka ellen elkövetett; még alig végezte el, midőn Linka a szobába lépett. Eszti fölugrott és elébe szaladt, zokogva kérdezvén:

- Kedves Linkám, meg tudsz-é nekem bocsátani?

Linka válasz helyett megölelte és megcsókolta.

- Oh, ha tudnád, mennyire haragszom magamra, folytatá Eszti. Miattam nem nyerted meg a jutalmat, miattam dorgált meg az igazgatónő... és te még nem is panaszkodtál, be sem vádoltál. Ah, ugy szégyenlem!

- De ha bepanaszoltalak volna, nem haragudnál-e most reám? kérdé Linka.

- Az meglehet, hogy akkor ellenséged lettem volna, szólt Eszti pirulva. Oh, de most oly roszul esik az, amit tettem. Soha sem fogom megbocsátani magamnak.

- De ha én megbocsátok? szólt Linka. Igy csak a jutalmat vesztettem el, de vissza nyertelek téged, legjobb barátnémat, s ez nekem többet ér, mint az az aranyos könyv, melyet kaptam volna. És most már tudom, kedves mama, folytatá anyjához fordulva, hogy csakugyan sokszor a »hallgatás arany.« Meggyőződtem róla saját tapasztalásomból.

Eszti kiváncsian kérdezte, mit jelentenek e szavak, és mikor Linka megmagyarázta, ő is megfogadta, hogy jövőre igyekezni fog ez arany szabályt követni. És igy Linka béketürése jó gyümölcsöt termett.

Linka és Esztike ezután jó barátnék maradtak és mert követték azt az arany szabályt, hogy a maga idején beszéltek és a maga idején hallgattak, másoknak szeretetét is megnyerték.

A KÉT TESTVÉR
VAGY
AZ IGAZI SZERETET.

Hajdanában, sok száz esztendő előtt, élt Jeruzsálemben két testvér, kiknek közös földjük volt. Az egyik testvérnek volt neje és két gyermeke, a másik pedig nőtlen volt. A földet közös erővel müvelték s a termést aztán két kazalba rakták össze a mezőn; egyik kazal az egyik testvéré, másik a másik testvéré, de mindkettő egészen egyforma nagyságu volt.

A nyáron, midőn a buzát már ilymódon ismét megosztották két kazalba és haza tértek pihenni, a fiatalabbik testvérnek eszébe jutott, hogy mégsem igazságos az, hogy mindketten egyformán osztoznak a termésen.

- Bátyám, igy gondolkozott, nős ember, gyermekei vannak, neki többre van szüksége mint nekem; az efféle nőtlen legény mint én megél a jég hátán is. Majd éjjel, ha alusznak, kimegyek a mezőre és a magam részéből egypár kévét az övébe teszek.

Igy gondolkodott és meg is tette.

Ekközben bátyja éppen olyanformát gondolt és igy szólt feleségéhez:

- Látod, az még sem igazságos, hogy öcsém csak annyit kapjon a termésből, mint én; nekem megvan örömöm családomban, gyermekeimben; ő szegény, magányosan él e világon; legyen legalább kissé több a gabonája, hogy egy kis pénzt kereshessen magának. Most alszik, kimegyek a mezőre s a magam részéből teszek egypár kévét az övéhez.

Az asszony helyeselte e szavakat s igy az idősb testvér kiment a mezőre és egypár kévét a maga részéből átvitt a másikhoz; természetesen a szélen levőket vette s igy éppen azokat a kévéket vitte vissza, melyeket kevéssel előbb öcscse adakozott, s ekként a két buza-csomó reggel csak éppen olyan volt, mint azelőtt való nap este.

Reggel mind a két testvér roppantul csodálkozott a dolgon; de egyik sem szólt semmit, eltökélvén, hogy a következő éjjel majd ujból végre hajtják szándékukat.

Meg is tették egyszer, kétszer s még többször is, de reggel a két csomó persze mindig egyforma volt, ugy hogy mindketten már valami babonaságban kezdettek hinni. Az idősebb testvér azonban mégis gondolt arra, hogy talán öcscse hordja mindig vissza a kévéket, s ezért elhatározta, hogy egy éjjel korábban megy ki és meglesi. Ki is ment és egy pár kévét a saját csomójából vinni készült a testvéreéhez; éppen fele-uton volt, midőn szembe jött öcscse, szintén megrakodva nehány kévével. Elbámultak egymáson, aztán megvallották mindketten a dolgot s meghatva kölcsönös vonzalmuktól, össze ölelkeztek és azontul sokkal jobban szerették egymást.

A KIS MUKK VISZONTAGSÁGAI.

- Keleti mese. -

Hazámban lakott egy ember, kit a nép mindig csak *kis Mukk*-nak nevezett, és aki élénken van bevésve az emlékezetembe, mert egykor ő miatta majd halálra vertek. A kis Mukk, bár öreg legény volt, mégsem volt nagyobb három vagy négy lábnyinál, és kis termetén sokkal vaskosabb fejet emelt, mint más emberek. Minden négy héten legföljebb egyszer ment ki a házból, és mikor a háztetőn sétált, azt hitte volna az ember, hogy csak a feje járkál fel s alá. Mi afféle csintalan gyermekek csufot űztünk belőle, és ezzel a kis verssel boszantottuk:

Kis Mukk, kis Mukk, kis Mukk!
Nagy házban élsz, de négy hét
Alig hogy egyszer kivét;
Derék törpe legény vagy,
Fejed mint a hegy oly nagy,
Ide tekints, kuk, kuk, kuk,
Fogj meg, ha tudsz, te kis Mukk!

Megvallom, hogy én a többi között leggonoszabb voltam, sokszor megrángattam a köpönyegét, ugy, hogy öblös papucsaiban elbotlott és elesett. Ezen sokszor jóizűt nevettem, de bezzeg elment kedvem a nevetéstől, mikor egy napon a kis Mukkot atyám háza felé láttam tipegni. Én elbujtam, de észre vettem, hogy amikor kijött, apám nagyon hajlongott előtte. Soká nem mertem kijönni buvóhelyemből, de végre az éhség kihajtott. Meghunyászkodva léptem apám elébe, aki komoly hangon mondá:

- Te bántottad a kis Mukkot? Majd elbeszélem, elmondom neked történetét, és nem fogod többé csufolni; de előtte is, utána is megkapod a szokottat, tudod már!...

A szokott a virgács volt, amivel emberül rám sóztak.

Később elmondta, hogy a kis Mukknak apja szegény, de becsületes ember volt Niceában, aki éppen olyan remeteségben élt, mint a fia, kit törpe termete miatt nem türhetett. A kis Mukk azonban tizenhat éves korában eleven fiu volt, amikor is atyját elég korán elvesztette. A kegyetlen rokonok, kiknek atyja pénzzel tartozott, a fiut elkergették a háztól, nem adtak neki egyebet atyja kabátjánál, ami természetesen csak ugy lötyögött rajta, de ő azért magához szabta, és mai napig viseli. Kiment hát a ház ajtaján, olyan reménységgel, hogy majd szerencsét próbál a nagy világban. A harmadik nap reggelére kelve, a magaslatról megpillantott egy nagy várost, melynek tornyairól a félhold ragyogott. Fáradtsága daczára egyet ugrott, és felkiáltott:

- Igen, igen, itt próbálok szerencsét!

Dél felé a város kapujához ért, ott köpönyegét félvállra vette, a tőrt rézsut szurta övébe s a port lábairól leverve, bátran lépett a kapu alá. Már több utczán szédelgett, de egy ajtó sem nyilt meg előtte. Éppen amint ismét egy nagy szép házra felbámészkodott, megnyilt az ablak, honnan egy vén asszony csikorgó hangon lekiáltott:

Ide, ide, ide, ide!
Megfőtt a kása izibe.
Teritve, van, kitálalva,
A ki éhes megtalálja.
Jó szomszédok ide, ide,
Elfőtt már a kása leve!

Az ajtó kinyilt, és Mukk látta: kutya-macska egymás hátán mint takarodnak be rajta szaporán. Az asszony a lépcsőn állt, és haragosan kérdezte tőle, mit keres?

- Hiszen te meghivtál mindenkit a kására, én meg éhes vagyok, hát jöttem az orrom után.

- De hát honnan jösz te? Hisz tudja az egész város, hogy én csak macskáimnak főzök.

Mukk elmondta történetét és szépen kérte az asszonyt, hadd vegyen ő is részt a macska-lakomában. A jó asszony nem bánta. Mukk szintén tehát hozzá látott és jól ellakott.

Amint ellakott, a banya végig nézte, aztán megszólitotta:

- Kis Mukk, maradj nálam szolgálatban, nem bánod meg, jó dolgod lesz!

Ez, valamint a macska-kóficz, tetszett a kis Mukknak, és beszegődött Gégháziné asszonyomhoz. Dolga abból állt, hogy asszonya macskáira felügyelt, azokat megetette és megkefélte. Eleinte csak megjárta, de csakhamar meggyült baja a neveletlen állatokkal s Gégháziné asszonyommal, mig végre föltette magában, hogy kilép szolgálatából; csakhogy előbb szegődött béréhez akart hozzá jutni, amiből eddigelé egy veszett petákot sem látott. Ott gyanitotta egy titkos lakatra vert szobában a banya kincseit, de kérdés, hogyan férjen hozzája?

Egy reggel, mikor a banya távozott, a kicsi eb, akivel a banya mostohául bánt, de Mukk magához édesgetett, megrántja a kabátja szélét, mintha mondta volna, hogy menjen utána! És ki hinné? - tekervényes utakon éppen abba a szobába vezette, melyet a banya belakatolt; de a keresett pénz helyett csak lomot, ringyet-rongyot talált. Egy ideig kutatott, hányt-vetett össze minden lomot, zsibet. Kiválóképen megtetszett neki egy kristály edény, melyet föl is vett, hogy bele nézhessen; de hogy megijedt! A födél, melyet észre sem vett, leesett és darabokra tört... Sok ideig lélegzeni sem mert, vége volt! Neki szöknie köllött, ha azt nem akarta, hogy a vén banya agyonverje... Eltökélte magát iziben, széjjel tekintett, ha nem volna-e mégis valami utra való, amit magával vihetne. Megpillantott egypár irgalmatlan nagy és esetlen papucsot. Szép, takaros nem volt ugyan, de mégis csak jobb az övénél. Csakhamar bele dugta lábait, kezébe vett még egy csinos kis botot, és indult kifelé a házból, a városból. Azonban kezdi ám észrevenni, hogy azok a papucsok valami sajátságos papucsok; mert a papucs vitte őt, nem ő a papucsot, még pedig olyan sebességgel, hogy ha akarta volna, se tudott volna megállapodni...

- Ohó! gondolá magában, és találomra el is sóhajtotta magát. Ohó!

Erre a szóra a papucspár megcsöndesedett, megállt.

- Van hát mégis valami, amit szereztem, és a minek az életben hasznát vehetem.

Azután megpihent és csendesen elaludt.

Álmában megjelent a kis eb és megszólalt:

- Mukk pajtás! Te még nem is tudod, hogy kell bánni a papucsokkal. Ide vigyázz tehát: valahányszor hármat fordulsz egymásután a papucs sarkán, hipp-hopp hirével ahova akarsz, oda jutsz el! A kis bot segitségével pedig kincset találhatsz, amennyi kell, mert az elásott arany fölött háromszor, az elásott ezüst fölött kétszer üti meg a földet.

Amint fölébredt, nyomban kisérletet tett, bárha a sarkon fordulás nem egy könnyen sikerült a nagy papucsban.

Végre hármat fordult s azt kivánta, hogy a szomszéd nagy városban teremjen. Alig hogy elgondolta, már a légben evezett; és lepottyant a vásártéren, hol nagynehezen tudott átfurakodni a sűrű néptömegen.

Már most a kis Mukk komolyan kezdett gondolkozni, mi uton szerezhetne pénzt. Volt ugyan kincs-ásó botja, de hol van a kincs elásva? Ekkor eszébe jutottak papucsai, és elhatározta, hogy kengyelfutónak szegődik. A nagyur palotája után kérdezősködött, és ott a rabszolgák porkolábjánál jelentette kérelmét. Ez megnézte a kis embert tetőtül talpig és igy szólt:

- Te, apró lábaiddal a nagyur kengyelfutója! Elment az eszed? Hordd el magadat, nincs időm veled bolondoskodni!

A kis Mukk azonban erősen állitá, hogy ő nem tréfál, és akár fogadni is mer, hogy nem akad hozzá fogható kengyelfutó.

A porkoláb nagyot nevetett, de azért meghagyta neki, hogy estére készen legyen. Maga a porkoláb pedig elment a királyhoz és elbeszélte neki a történetet. A király jókedvében a palota háta mögötti téren megtéteté az előkészületeket és egész udvarát meghivatá a versenyre.

Midőn a király és királyfiak s a királynak szép leányai helyet foglaltak a számukra elkészitett állványon, kilépett a kis Mukk, és egy takaros bókot csapott az uraságok előtt. Hangos kaczaj fogadta a kilépőt, de ezzel a kis Mukk mitsem törődött, peczkesen várta ellenfelét, aki egy épkézláb, hórihorgas suhancz képében nem sokára előtte is állt. Amarka herczegnő legyintett a fátyolával, s erre a jelre nyil-sebességgel indult meg a pályán a két futó. A kis Mukk, bár eleinte egérutat hagyott ellenfelének, csakhamar utól érte, elhagyta, jól meg is pihent a czélnál, mikor a másik lélek-szakadva oda jutott. A nép a királlyal együtt tapsolt Mukknak és nyertesnek nyilvánitotta. A király magához intette, a kis Mukk engedelmeskedett, és minek-utána leborult a földre, a király igy szólitá meg:

- Derék fiu vagy! Ki hitte volna?... Mától fogva kengyelfutóm vagy, nem távozol mellőlem, belső szolgáimmal egy asztalhoz ülsz, száz darab arany lesz a béred.

Most már azt hitte, hogy megtalálta rég keresett szerencséjét, mert valósággal különös kegyelmébe vette őt a király; titkos és sietős ügyekben csak is a kis Mukkot küldte és bizta meg. Ez természetesen felkölté a többi udvaroncz irigységét, többször szövetkeztek ellene, tőrt vetettek neki, de mind ezeket a magas kegy védelme alatt szerencsésen kikerülte. Mukk, ki mind ezt jól tudta: a helyett, hogy boszut állt volna, ellenei előtt kedvessé akart válni, és minthogy ehhez hozzá jutni pénzzel lehetett legkönnyebben, eszébe ötlött a kis bot, mely aranyat, ezüstöt csal ki a föld alul. Valahányszor sétálni ment, kezébe vette, kivált mikor meghallotta, hogy a meghalt király a háborus időkben sok pénzt elásott.

Egy este éppen a várkertben csatangolt, mikor a kis bot meglódult kezében és háromszor egymásután ütötte meg a földet. A közel álló fát megjegyezvén, vissza ment a palotába, hogy itt az éjszakát bevárja. A kis Mukk nem volt valami izmos legény, s igy nem egy könnyen jutott az elásott kincshez. Több órai fáradság után végre megakadt az ásó valamiben; az egy vas fazéknak volt a fedője, a fazék tele volt arannyal; minthogy pedig a gödörbül kiemelni nem birta: a tüszőjét, kabátját, gatyáját bőven megrakta vele, a gödröt szépen betemette, vissza sietett a palotába, s ott az aranyat bele varrta a derekaljba.

A kis Mukk szórta az aranyat mint a polyvát. De a helyett, hogy megnyerte volna társainak kedvét, csak a gyanujokat ingerelte. Rá fogták, hogy tolvaj, hogy pénzverő. Elkezdték gyanusitni a király előtt is - sőt ami több, kimondták nyiltan, hogy a kis Mukk azt a sok pénzt egyenest a királyi kincstárból lopja. Ez igen jó viz volt a kincstárnok malmára, kinek ugy sem volt nagy kedve számoskodni. A király parancsolta, hogy a kis Mukkot szemmel tartsák, minden lépésére vigyázzanak... s egyszer egy éjjel, mikor az arany forráshoz ment, üres korsójával rajta érték, megcsipték s a király elébe vitték.

Az édes álomból fölvert király az ő kengyelfutóját nem fogadta kegyelmesen, hanem nyomon kérdőre vonatta. A vas fazekat letették a király lábaihoz és a kincstárnok azt vallotta, hogy ő

Mukkot rajta érte, éppen mikor a fazekat a földbe akarta rejteni. A király azután kikérdezte a vádlottat és a szegény Mukk azt állitotta, hogy ő a vasfazekat a kertben födözte föl és hogy ő nem el, hanem ki akarta ásni a föld alul. Minden jelenlevő elnevette magát. A király szörnyen boszankodott, a kincstárnok pedig azt állitotta erősen, hogy az a pénz éppen annyi, amennyi hiányzik és a mennyit elloptak a pénztárból. A király a kis Mukkot a toronyba csukatá, a kincstárnoknak pedig oda adá mind az aranyat, amit ez örömmel el is emelt haza és ott megszámlálta. De a rosz ember sohasem vallotta meg, hogy a vas fazék fenekén egy irást talált, melyen ez állt:

»Az ellenség elboritotta országomat, azért kincseimnek egy részét ide rejtem; bárki találja meg, átok rajta, ha ezt fiamnak vissza nem szolgáltatja.«

Szádi király.

A kis Mukk nagyon szepegett. Tudta, hogy a királyi kincstár meglopása halállal jár; de a kis botnak titkát mégsem akarta fölfedezni. Papucsaitól sem várhatott menekülést, mert oly szorosan volt oda vasalva a falhoz, hogy lehetetlen volt sarkon fordulnia. Azonban, amint másnap megvitték halálos itéletét, rá szánta magát, hogy a boton megváltsa életét: föl is fedezte titkát a királynak, aki megtette a kisérletet még pedig fényes sikerrel. Látván a király, hogy kincstartója megcsalta, mindjárt halálra itélte. A kis Mukknak annyit mondott, hogy életét nem bántja, hanem fogva marad mind addig, mig a másik titkot föl nem fedezi. A kis Mukk megvallott annyit, hogy a papucsban rejlik a titok, de hogy mikép köll vele bánni, arról hallgatott. A király mindjárt felpróbálta a papucsot és mint az eszeveszett ugy futkosott fel s alá a kertben, és minthogy nem tudta megállitani, holtra fáradva rogyott le. A király elvette tőle a botot a papucscsal együtt és kikergette országából. Az ország nem volt nagy, nyolcz óra multán tul volt a határon.

Minden embert utálva, Mukk letért a szokott utról, az erdőnek tartott, a vadon kietlenbe elveszve. Szomoru, halálos gondolatokkal vesződve, végre egy hüvös patak mellett elaludt a fügefák árnyékában. Amint fölébredett, fölmászott az egyik fügefára és elkezdett a drága gyümölcsből kedvére lakozni. Azután szomját oltani lement a patakhoz; de hogy megrémült!... mikor két nagyra nőtt fülét és hosszu orrát megpillantotta a viz tükrében. Nem hitt szemeinek, hozzájok kapott: biz ott volt az, mind a három.

- Én igazán megérdemlem a szamárfüleket, mert szerencsémet mint a szamár magam gázoltam el! kiáltá Mukk. Busan járt fel s alá a fák alatt; idő vártával ismét a fügék után nyult és evett.

De mennyire elcsodálkozott, midőn történetesen a fejét vakarva észre vette, hogy fülei kétfelől eltüntek. Nosza, oda futott ismét a patakhoz. Biz' ugy volt az. Még egyszer segitett rajta az áldott természet, s még egyszer kezébe adta az eszközt, mellyel magán segithet. Szedett hát a gyümölcsből annyit, amennyit elbirt és vissza fordult abba az országba, honnan az imént csufosan kiüzték.

Szándékosan leült a királyi palota kapujába. Nem köllött sok ideig várnia: jött a főszakács keresztül az udvaron. Műértő arcczal nézdelte az árukat. Rákerült a sor a Mukk fügéire is. Fölötte megtetszettek a szakácsnak.

- Felséges egy falat! mondá a szakács; hogy adod az egész kosarat?

A kis Mukk nem kért sokat és igy hamar megalkudtak; ő pedig szedte-vette a sátorfát és illa berek...

A szakács, amint föladta az asztalra az utolsó csemegét, mind elbámultak rajta. Maga a király adott tulajdon kezével mindegyik vendégnek belőle, azután maga látott hozzá és bele harapott és nyelte, amint a száján betért.

- Atyám! Mi lelt? kiáltott fel Amarka herczegnő.

Mindenki a királyra tátotta a száját, kinek nagy fülei nőttek és orra kézzel fogható hosszura nyult. Az egész udvarnak is nagyra nőtt füle és orra. Képzelni lehet az átalános ijedséget. Minden orvost becsőditettek, de a sok labdacs és keverék nem segitett.

Mukk látta, hogy az ő ideje elérkezett. Orvosi álruhában megjelent az udvarnál és ajánlotta szolgálatát. Nem hittek neki. Hanem egy füge, mit a herczegnő megevett, vissza fejleszté a megnyult fület és orrot. A király neki igérte minden kincsét, ha őt is meggyógyitja. A kincstárban, hova a király azért vezette, hogy válasszon, ami szemének-szájának tetszik, mindjárt felismerte botját és papucsait. Darab ideig járt fel s alá a kincstárban, mintha keresett volna valamit; de mikor a papucshoz ért, hirtelen bele bujt, s botját kezébe vevén, leráńtá szakállát és a bámuló királynak megmutatkozott ismeretes alakjában.

- Füleid igy maradnak, mondá Mukk, hogy minden nap eszedbe jusson a kis Mukk, kinek hálátlansággal fizettél. Ezzel hármat fordult a sarkán és eltünt.

Azóta nagy jóllétben, bár magánosan él abban a városban. Tapasztalásai után bölcs ember lett belőle, ki inkább csudálatot, mint gunyt érdemel.

*

Ezt mesélte apám, én meg elmeséltem pajtásaimnak, és mi azután megbecsültük, köszöntünk neki szépen, mintha mufti (főpap) vagy kádi (főbiró) lett volna.

ADOMÁK.

Sóért meg paprikáért küldték a fiút, de csak egy tányért adtak hozzá, megmagyarázván neki, hogy az egyik felébe tegye a sót, a másikba a paprikát. »Egy garas-ára sót!« szól be a Bandi gyerek a szatócsnál s bele méreti a tányérba. »No meg egy garas-ára paprikát!« - »Hát azt hová tegyük?« kérdi a szatócs. - »Hát ide a másik felére!« S azzal megforditja a tányért, s a fenekére méreti a paprikát. A só természetesen földre hullt. Haza megy s otthon átadja a felforditott tányéron a paprikát. »Hát a sót hová méretted?« kérdik tőle, sejtve, mi történt. »Azt meg emide« - mond s azzal visszaforditja a tányért. Ekkor a paprika is a földre hullt.

*

A fösvény vendéget hivott ebédre, de biz' az éhesen maradt.

- Hát mikor lesz ismét szerencsém? kérdi a fösvény.

- Akár mindjárt! válaszolt az éhes vendég.